

KONINGENSKRANT

**ONTWERP
AKTIE PROGRAMMA
1977-1981**

DEEL 2

vervolg van hoofdstuk 16

Het inkomen van artsen wordt vaak verdedigd door te wijzen op hun lange en ongeregelde werktijden, zonder daarbij te vermelden dat dat inkomen mogelijk en die werktijden nodig zijn door een artsen-tekort dat met studentstops in stand gehouden wordt. Het is ook niet bevordelijk voor de volksgezondheid wanneer artsen overwerkt zijn en geen tijd hebben om nieuwe ontwikkelingen bij te houden. Bovendien gelden voor het lager geschoolde verplegend personeel in ziekenhuizen minstens even lange en ongeregelde werktijden, maar voor hen uit zich dat niet in de hoogte van het loon.

Onafzienbare rijen nieuwe geneesmiddelen met dure fantasienamen worden via keiharde reclamekampanjes aan de artsen voorgehouden als de oplossing voor al hun problemen. Dit gebeurt terwijl in werkelijkheid de werking vaak onvoldoende bekend is of niet noemenswaard verschilt van die van een veel goedkoper geneesmiddel.

Ziekenhuizen vormen een dankbaar - want weinig konjunkturgevoelig - afzetgebied voor de fabrikanten van medische apparaten. Deze worden technisch steeds ingewikkelder en daarmee duurder, zonder dat daarmee ook altijd de werking beter wordt. Bovendien wordt niet nagegaan of wellicht een andere bestemming van hetzelfde geld binnen de gezondheidszorg veel meer resultaat zou afwerpen.

In plaats van vooral aandacht te geven aan maatregelen om ziekten te voorkomen, tovert de publiciteit een medische wereld voor van onbegrensde mogelijkheden, een triomf der techniek over de falende natuur. De patiënt verwacht van zijn arts dat hij aan dit onwerkelijke beeld beantwoordt en maar al te veel artsen komen ertoe deze rol te aanvaarden.

Laten de rechten voor ziekenhuispatiënten te wensen over, helemaal rechteloos is de patiënt in een psychiatrische inrichting. Wie gek is wordt in deze maatschappij als griezelig beschouwd en daarom opgeborgen in gestichten waar soms middeleeuwse toestanden heersen. In werkelijkheid zijn heel wat mensen in zulke inrichtingen niet gekker dan vele anderen die terecht-loslopen. Psychiatrische patiënten zijn in de eerste plaats mensen die niet de verantwoordelijkheden of konflikten aankunnen en die hun problemen of angsten niet voldoende de baas kunnen binnen het gedrag dat in deze maatschappij als "normaal" wordt beschouwd. Het is veelzeggend dat de diagnose "psychotisch", die vaak tot opname leidt, duidelijk vaker gesteld wordt bij patiënten uit maatschappelijk lager milieu. Anderen zijn alleen maar "neurotisch" en krijgen psychotherapie voorgeschreven.

84 De PSP vindt dat de gezondheidszorg zich onbeperkt tot iedereen hoort uit te strekken, ongeacht het inkomen. De beste weg daartoe is alle voorzieningen en diensten op gezondheidsgebied via een nationaal wettelijk kader in gemeenschapshanden te brengen, waarbij de kosten uit de algemene middelen worden betaald.

1 De toegang tot de gezondheidszorg
2 mag geen drempels kennen. In alle ge-
3 meenten en wijken van grote steden
4 moeten gezondheidscentra komen waar
5 iedereen zonder bijzondere regelingen
6 terecht kan met alle problemen op ge-
7 zondheidsgebied. Voor alle niet-uit-
8 zonderlijke behandelingen moet een pa-
9 tiënt in zijn eigen regio in een zie-
10 kenhuis kunnen worden opgenomen.

11 Veel meer aandacht moet worden be-
12 steed aan het voorkomen of tijdig her-
13 kennen van ziekten. Dit vereist aller-
14 eerst een betere voorlichting: om ge-
15 zond te leven moet je weten wat wel en
16 wat niet gezond is, en wie niet bij
17 zichzelf de verschijnselen herkent die
18 een doktersbezoek gewenst maken, zal
19 ook niet naar zijn huisarts gaan. Ver-
20 trouwdheid met ziekte en dood moet een
21 vanzelfsprekendheid zijn.

22 Openheid en een goede voorlichting
23 is ook noodzakelijk opdat de patiënt
24 kan meedenken bij de afweging tussen
25 de ernst van zijn kwaal en het risico
26 dat nu eenmaal aan iedere medische
27 handeling is verbonden. De beslissing
28 over wat er met zijn lichaam gaat ge-
29 beuren, hoort uiteindelijk door de
30 patiënt te worden genomen.

31
32 85 Daarom wil de PSP:

33 1. a. Een algemene volksverzekering voor
34 alle kosten op gezondheidsgebied.
35 Het onderscheid tussen partikulie-
36 re en fondspatiënten moet verdwij-
37 nen, evenals de klasseverpleging
38 in ziekenhuizen.

39 2. b. Gezondheidscentra in iedere ge-
40 meente en stadswijk, bemand door
41 een team van huisartsen, verpleeg-
42 sters, therapeuten, maatschappelijk
43 werkers, tandartsen, oogartsen en
44 andere poliklinische te raadplegen
45 specialisten. Ook zonder verwij-
46 zing van de huisarts moeten psy-
47 chiaters, psychologen en maatschap-
48 pelijk werkers geraadpleegd kunnen
49 worden.

50 3. c. Samenvoeging van ziekenhuizen,
51 verpleegtehuizen en verzorgingste-
52 huizen, met een goede ruimtelijke
53 spreiding zodat ieder gebied over
54 een eigen algemeen ziekenhuis be-
55 schikt. Een wettelijk kader moet
56 deze instellingen uit de sfeer
57 van winstbejag en regentendom ha-
58 len. Onnodige beperkingen in de
59 bezoekenregelingen en andere regels
60 die geen medisch belang dienen,
61 moeten worden afgeschaft.

62 4. d. Kosteloze tandheelkundige verzor-
63 ging. Het saneringsstelsel voor
64 fondspatiënten is een grof schan-
65 daal en moet eerder vandaag dan
66 morgen worden afgeschaft.

67 5. e. Democratisering van de verschil-
68 lende instellingen van gezond-
69 heidszorg. Dit houdt onder meer in:

70 a. Het vastleggen van de rechten
71 van de patiënten in ziekenhuizen
72 verzorgingstehuizen en psychia-
73 trische inrichtingen. In geen
74 geval mag een behandeling wor-
75 den toegepast tegen de uitdruk-
76 kelijke wil van de betrokkene.
77 Onvrijwillige opname voor lan-
78 ger dan een week mag alleen op
79 bevel van de rechter.
80

1 b. Wettelijke bevoegdheden tot mee-
2 beslissen voor patiënten-groepen
3 en andere vormen van vertegen-
4 woordiging.

5 c. Medebestuur in gezondheidscen-
6 tra door vertegenwoordigers van
7 de bevolking.

8 d. Artsen en specialisten in ge-
9 zondheidscentra en ziekenhuizen
10 in loondienst, net als de andere
11 medewerkers. Bij het werken -zo-
12 veel mogelijk in teamverband-
13 moeten medici en niet-medici als
14 gelijkwaardig worden beschouwd.
15 Dit moet ook in het loon tot uit-
16 tinging komen.

17 6. f. Opheffing van de studentstops
18 voor medicijnen en tandheelkunde.
19 7. g. Nationalisering van de geneesmid-
20 delenindustrie en de industrie op
21 het gebied van medische appara-
22 tuur. Prijsbeperking van ingevoer-
23 de geneesmiddelen.

24 8. h. Aanpassing van de opleiding van
25 artsen en geneeskundig personeel
26 aan de maatschappelijke betekenis
27 van hun beroepsuitoefening.

28 9. i. Een goed begeleid bevolkingsonder-
29 zoek naar ziekten die bij vroegtij-
30 dige herkenning een aanzienlijke
31 betere kans op genezing geven, zo-
32 als hart- en vaatziekten en kanker.

33 10. j. Maatregelen die de volksgezondheid
34 bevorderen, zoals:

a. Een verbod op reclame voor ni-
kotine, alcohol en andere mid-
delen - ook geneesmiddelen -
die schadelijk kunnen zijn. Geen
strafbaarstelling van het ge-
bruik van genotmiddelen, (drugs)
maar een goede voorlichting en
een gemakkelijk toegankelijke
begeleiding tot ontstaving.

b. Voorlichting over voeding en de
verplichting bij voedingswaren
de samenstelling (ook kleur- en
smaakstoffen en conserverings-
middelen) en de calorische
waarde te vermelden. In alle ge-
legenheden moet ook voedsel met
verantwoorde voedingswaarde te-
gen redelijke prijzen verkrijg-
baar zijn.

c. Bevordering van de sportbeoefe-
ning door de bouw van voldoende
goed uitgeruste sporthallen en
de aanleg van voldoende sport-
terreinen. Amateurverenigingen
moeten zoveel subsidie ontvan-
gen dat de contributie geen be-
lemmering kan betekenen.

11. k. Op de praktijk gerichte gezondheids-
opvoeding te beginnen bij het ba-
sisonderwijs.

12. l. Het centraal verzamelen van gege-
vens over het optreden van ziekte-
gevallen, niet alleen van besmette-
lijke maar van alle ziekten. Deze
gegevens moeten worden gebruikt om
de oorzaken van bepaalde ziekten,
(bijvoorbeeld het lozen van vergif-
tigde stoffen), op te sporen en
weg te nemen.

13. m. De wettelijke mogelijkheden tot
vrijwillige euthanasie. De eer-
bied voor het leven mag niet zo
worden uitgelegd dat iemand tegen
zijn uitdrukkelijke wil gedwongen
wordt tot een niet langer mens-

waardig bestaan.
14. De beslissing over abortus bij de vrouw, zoals de beslissing over alle medische behandelingen uiteindelijk bij de ontvanger moeten liggen.

15. Een vrij gebruik van organen van overledenen voor transplantatiedoelinden, tenzij uit een op het lichaam gedragen verklaring blijkt dat de betrokkene zich daartegen verzette.

16. Zoveel mogelijk behoud van maatschappelijke zelfstandigheid voor psychiatrische patiënten, en voorrang voor daarop gerichte behandelingsmethoden. Er moeten voldoende crisisinterventiecentra komen om noodgevallen te kunnen opvangen en overbodige opname te voorkomen.

17. REKREATIE

86 de strijd voor de verkorting van de arbeidsdag en de toegenomen werkloosheid draagt bij tot meer vrijetijdsbesteding. De rekreatieve voorzieningen houden lang geen gelijke tred met deze ontwikkeling. In plaats van zich inhoudelijk hieraan aan te passen, zien we slechts een uitbreiding in omvang van de oude aanvulling op het brood: de spelen. Het gevolg hiervan is het bekende beeld van het weekeinde, overvolle wegen, massale tijdelijke rekreatie aan stranden en op voetbalvelden, en dergelijke. De prijzenwillekeur bij toeristische attracties maakt voor vele gezinnen het dagje uit tot een bijna onbetaalbare luxe.

Evenals het kapitalistische winstbejag de oorzaak is van de ruimtelijke scheiding van wonen en werken, is het de oorzaak van de ruimtelijke scheiding van wonen en rekreëren. Op de dure grond kan men toch geen volkstuintjes of iets dergelijks laten aanleggen. Naast de ruimtelijke scheiding brengt de kapitalistische produktiewijze ook inhoudelijk een scheiding aan tussen werken en rekreëren. Omdat het order de huidige verhoudingen voor grote groepen van de bevolking onmogelijk is om werk te doen waarbij men zijn mogelijkheden zinvol gebruikt en ontwikkelt, spelen de "spelen" de rol van geestelijke reproductie van de arbeidskracht: geestelijk weer doende bij komen om de arbeid te kunnen voortzetten.

De PSP vindt dat de rekreatieve voorzieningen zich moeten richten op de ontwikkeling van de mogelijkheden van de mens, of het nu gaat om sport, creatieve beleving of algemene ontwikkeling. Zij moeten voor iedereen in gelijke mate toegankelijk zijn.

Een zo goed mogelijke ontwikkeling van de mensen is ook van belang, omdat deze de voorwaarden helpt scheppen voor een vrije socialistische samenleving. De bevrijding van de mens betekent ook de bevrijding van gees-

1 telijke oogkleppen, van iedere vorm
2 van opgedrongen misvorming.

3 Aan de ruimtelijke scheiding tus-
4 sen wonen en rekreëren moet een ein-
5 de komen. In iedere buurt of wijk
6 moeten voorzieningen op dit gebied
7 aanwezig zijn. Voor de begeleiding
8 van de verschillende activiteiten
9 dient voldoende opgeleid personeel
10 beschikbaar te zijn, evenals het no-
11 dige materiaal.

12 De natuur moet vrij toegankelijk
13 zijn voor iedereen, behalve die ge-
14 bieden die beschermd zijn vanwege
15 broedplaatsen van vogels, zeldzame
16 plantengroei e.d.. Het openbaar ver-
17 voer hoort te voorzien in goede ver-
18 bindingen met natuurgebieden die ge-
19 schikt zijn voor recreatie op grote
20 schaal.

21 87 Daarom wil de PSP:

22 1.a. Gemeenschappelijke centra voor
23 creatieve activiteiten in iedere
24 woonwijk.

25 2.b. Uitbreiding van groenvoorzienin-
26 gen, volkstuinten, sportvelden,
27 zwembaden en speelplaatsen tot
28 iedere woonwijk en inpassing
29 daarvan in bestaande nieuwbouw-
30 plannen.

31 3.c. Behoud van bestaande volkstuinten.
32 In geen geval mogen volkstuinten
33 wijken voor andere plannen, als
34 niet gelijkwaardige nieuwe ruimte
35 wordt aangeboden tegen volle-
36 dige schadeloosstelling.

37 4.d. Een prijsbeschikking om aan de
38 prijzenwillekeur bij toeristische
39 attracties en campings een einde
40 te maken.

41 5.e. Beschikbaarstelling voor rekrea-
42 tie van alle nu nog militaire
43 terreinen.

44 6.f. Gratis toegang tot de nationale
45 parken.

46 7.g. Geen auto's in natuurgebieden.
47 maar meer fietspaden.
48 Bij de ingangen worden witte
49 fietsen beschikbaar gesteld.

50 8.h. Ook bij NS-stations: gratis be-
51 schikbaarstelling van fietsen,

52 9.i. Een wettelijke regeling om de
53 willekeur tegen te gaan van ge-
54 meenten en campingbazen ten aan-
55 zien van kampregels, die zich
56 vaak zelfs bemoeien met wat er
57 binnen tenten of vakantiehuisjes
58 plaatsvindt.

59 10.j. Alle bibliotheken gratis.

60 11.k. Subsidies voor actieve recreatie
61 in sportverenigingen.

62 12.l. Gratis toegang tot de zwembaden.
63 Alle zwembaden horen ook op zon-
64 dagen open te zijn.

18. KUNST

88 Oorspronkelijk komt de kunst
voort uit het volk. Zij is ontstaan
uit ambachtelijkheid (onder andere
als versiering) en uit een religieuze
beleving (onder andere kerkschilder-
ingen). Al heel lang bestonden er
daarnaast kunstvormen die als maats-
chappijkritisch beschouwd kunnen
worden. Deze hielden op moralistische

1 of satirische wijze de maatschappij
2 een spiegel voor. Voorbeelden van de-
3 ze vroege strijdcultuur zijn te vin-
4 den in sprookjes, in markt- en ker-
5 mistoneel en in sommige schilderijen.

6 Maar uit deze "kunstvormen voor
7 het volk" ontstond ook een maatschap-
8 pijbevestigende kunst. Kunstenaars
9 gingen werken voor de heersende klas-
10 se en moesten zich voor een groot
11 deel daaraan aanpassen (hofmusici,
12 hofschilders). Deze maatschappijbe-
13 vestigende kunst heeft in de loop van
14 de tijd de overhand gekregen. De
15 kunst werd zo georganiseerd (musea
16 en andere cultuurgebouwen, dure boe-
17 ken, en dergelijke) dat nog slechts
18 een elite die niet hard hoefde te
19 werken zich de luxe kon veroorloven
20 er kennis van te nemen.

21 Dit is tot op heden zo gebleven.
22 Ook al hebben tegenwoordig veel meer
23 mensen tijd en geld genoeg om naar de
24 kunst toe te gaan, de traditionele
25 drempels bestaan nog steeds en in de
26 cultuurgebouwen komt slechts een eli-
27 tepubliek.

Sinds kort bestaan er groepen
kunstenaars die de kunst willen te-
rugbrengen naar de mensen: kunstenaars
die kinderspeelplaatsen ontwer-
pen en lelijke muren beschilderen; to-
neelspelers die hun voorstellingen op
straat en in de fabriek geven en die
de mensen vermaken en tegelijk laten
nadenken over hun eigen situatie;
kunstenaars die de amateurkunst wil-
len bevorderen door lessen te geven
en materiaal beschikbaar te stellen;
filmers die hun films liever vertoond
zien in een buurthuis dan in de bio-
scoop.

Kunst kost geld, en wel om vier
redenen:

— Er zijn instellingen nodig waar
mensen zich als kunstenaars kun-
nen bekwamen.

— Om te werken hebben kunstenaars
werkruimten en andere voorzienin-
gen nodig.

— Het werk van de kunstenaar moet
vertoond worden, en zo'n vertoning
kost geld.

— De kunstenaar heeft recht op inko-
men.

Al dat geld wordt maar voor een klein
deel betaald door de mensen die de
kunstwerken "konsumeren", zoals muse-
um- en schouwburgbezoekers. De rest
wordt door de overheid bijgepast in
de vorm van subsidies. Maar de laat-
ste jaren is het subsidiebeleid ach-
tergebleven bij de ontwikkelingen.
Met name de "vormingskunstenaars"
worden met te lage subsidies afge-
scheept.

89 Omdat commercieel werken de kun-
stenaar dwingt zich aan te passen aan
"gangbare ideeën", vormt verkommerci-
alisering een ernstige bedreiging van
de kunst. Bovendien leidt verkommerci-
aliseerde kunst vaak tot mensen-
waardige werkomstandigheden voor de
kunstenaar (te lage lonen of veel te
lange werktijden).

De PSP vindt dat de kunst terugmoet naar het volk. Toch mogen kunstenaars niet gedwongen zijn om commercieel te werken. Daarom moeten alle kunstvormen volledig door de overheid gesubsidieerd worden.

De gevestigde kunstinstellingen moeten grondig gereorganiseerd worden. Deze instellingen moeten gedemocratiseerd worden, en alle drempels die ze voor het gewone publiek ontoegankelijk maken moeten worden afgebroken.

Omdat kunst voortkomt uit een ontwikkelingsproces, en het tijd kost voordat nieuwe kunstvormen hun plaats in de maatschappij hebben gevonden, zal er altijd een deel van de kunst zijn dat maar een kleine groep mensen bereikt. Juist voor de kunstenaars die zich met nieuwe kunstvormen bezighouden ligt er een taak deze zoveel mogelijk toegankelijk te maken.

Het moet mogelijk blijven dat kunst gemaakt en vertoond wordt in een daarvoor geschikte ruimte, zoals konsertzaal of museum. Maar de kunstenaars die zich tot nu toe in deze cultuurgebouwen hebben teruggetrokken zullen zich ook bewust moeten worden van hun verantwoordelijkheid ten opzichte van de bevolking. Dit kunnen zij doen door vaker buiten hun vaste vertoningsplaatsen te treden en door hun voorstellingen te begeleiden en zoveel mogelijk in een maatschappelijk kader te plaatsen.

Ook de overheid heeft de taak de bevolking op kunstgebied te scholen, bij voorbeeld via het onderwijs. De vormingskunstenaars kunnen een grote rol spelen bij de scholing en activering van de bevolkingsgroepen die nu niet naar een theater of museum gaan. Dit is een reden te meer om hen te (blijven) subsidiëren. Daarbij gaat het niet alleen om groepen die politiseren werken, maar ook om groepen die alleen kunstvorming als hun taak zien.

De amateurkunst moet veel meer bevorderd worden. Vele werkloze kunstenaars kunnen hiervoor worden ingeschakeld. Het bevorderen van de zelfwerkzaamheid van de mensen wordt in de toekomst steeds belangrijker omdat steeds minder van de beschikbare tijd besteed hoeft te worden aan werken op kantoor of in de fabriek. Maar ook nu is de creatieve zelfwerkzaamheid al belangrijk, want het vermogen iets te scheppen is een van de meest wezenlijke menselijke eigenschappen.

Daarom wil de PSP:

1. a Subsidie van kunstproductie op exploitatiebasis, in plaats van per projekt. Hierdoor krijgt de kunstenaar bestaanszekerheid op langere termijn en komt hij in de gelegenheid continuïteit in zijn productie te brengen. Ook kunstenaars die bij hun kunstvorm afhankelijk zijn van andere kunstenaars moeten hiervoor in aanmerking komen. Daarom is het nodig dat vaste kunstenaarskollektieven gevormd worden, ook in gebieden van de kunst waar dat tot nu toe on-

gebruikelijk was.
2. b Gelegenheid voor iedere kunstenaar om zich (zonder censuur) te uiten. Niet-kommerciële initiatieven die dit bevorderen, zoals artotheken en filmhuizen, moeten voor subsidie in aanmerking komen.

3. c Podiumsubsidies voor niet-kosten-dekkende uitvoeringen en voorstellingen. Deze subsidies moeten per kunstvorm door democratische organen verdeeld worden die de subsidievoorwaarden vaststellen en de naleving daarvan controleren.

4. d Democratisering van de raden voor de kunst en andere overheidsadvieslichamen op het gebied van de cultuur. Hun vergaderingen moeten openbaar worden en de macht van de ambtenaren binnen deze instanties moet worden ingeperkt.

5. e Terugdringing van de verkommercialisering van de kunst. Subsidiefondsen die in handen zijn gegeven van kommerciële instellingen moeten weer door de overheid in beheer worden genomen. Zo moet het produktiefonds voor de Nederlandse speelfilm veranderen in een produktiefonds voor niet-kommerciële speelfilms.

6. f Een minimuminkomensregeling voor alle kunstenaars. Deze regeling moet uitgevoerd worden door democratische organen die de voorwaarden vaststellen en controleren. Kunstwerken die door deze regeling tot stand komen moeten zoveel mogelijk aan iedereen ten goede komen.

7. g Uitbreiding van de subsidies voor vormingskunst en met name strijdkultuur.

8. h Gratis toegang voor musea, toneel, concerten en dergelijke.

1 helpt van de alle oplagen samen. De 2 oorzaak hiervan is dat uitgeverijen 3 de toegenomen kosten voor het uitge- 4 ven van een blad hebben trachten op 5 te vangen door het aandeel van de ad- 6 vertentie-opbrengsten in de bedrijfs- 7 voering te verhogen. Voor adverteer- 8 ders zijn de bladen met een groot 9 dekkingspercentage voordeliger dan 10 bladen die een minder grote dekking 11 hebben. Daar zullen zij eerder hun 12 advertentie in plaatsen. Grotere bla- 13 den krijgen dus meer middelen, waar- 14 door zij en hun marktaandeel kunnen 15 vergroten, en de rationalisering van 16 hun produktie kunnen doorvoeren. Op 17 een gegeven moment vallen de kleinere 18 bladen uit de boot en moeten ze 19 zich of opheffen of aansluiten 20 bij een gigant.

22 Deze ontwikkeling is door de invoering van de STER-reklame versneld.

24 Naast de uitdunning van de zelfstandige, onafhankelijke pers heeft 25 de invloed van adverteerders nog een 26 ander kwalijk gevolg. Ter vergroting 27 van hun marktaandeel zal de krant al- 28 les doen om zijn lezers te behagen, 29 zoals het bevestigen van vooroordelen 30 of het plaatsen van sensatieverhalen. 31 Het is al zover, dat bepaalde bladen 32 onderzoek doen naar de verhouding 33 tussen het redaktionele onderwerp en 34 de naastliggende advertentiepagina. 35 Zij lokken adverteerders door de re- 36 daktionele onderwerpen daarop af te 37 stemmen: veel sport, intieme informatie 38 uit het leven van de "sterren", 39 en dergelijke. De monopolisering 40 leidt dus tot de "vertrossing" van de 41 pers: informatie afgestemd op de voor- 42 oordelen van de kleurloze gemiddelden, 43 zonder kritische uitschieters. De 44 pers werkt dan systeem-bevestigend, 45 en speelt geen rol bij het weerbaar 46 maken van de burger.

48 Dezelfde ontwikkelingen zien we 49 bij de omroepen: de diktatuur van de 50 kleurloze middelmatigheid. Ook hier 51 is sprake van monopolisering, maar 52 dan met het ledental als oorzaak, in 53 plaats van de winst. Gelukkig worden 54 de kapitalistische wetten van vraag 55 en aanbod van zendtijd enigszins ge-

19.

MEDIA

91 Te lang zijn de media - kranten en tijdschriften, radio en televisie - in handen geweest van een elite van uitgeverij en diensthoofden. De kwaliteit van de inhoud wordt voornamelijk bepaald door het streven naar winst of ledental. Binnen deze marges doen sommige journalisten en programmamakers wel pogingen om de media te gebruiken voor het weerbaar maken van de bevolking, maar helaas worden deze pogingen al te vaak gedwarsboomd door de verminderde advertentie-omzet of de lage kijk- en luistercijfers.

De laatste jaren vindt een toemende monopolisering plaats in dag- en weekbladpers. Het aantal zelfstandige dagbladondernemingen is de laatste twintig jaar gehalveerd van 55 naar 29. De monopolisering blijkt nog sterker uit de verdubbeling van het marktaandeel van de vier grootste dagbladondernemingen, namelijk van 26 naar 53 procent, dus meer dan de

remd door de minister van CRM via de bepalingen in de Omroepwet. Hieraan is het te danken dat Nederland niet zit opgescheept met één omroep AVRO/TROS. Ook hier vinden we het ding naar de gunst der leden, met als gevolg de bekende vertrorsing.

Onder de huidige kapitalistische verhoudingen ontwikkelen de media zich steeds duidelijker tot systeem-bevestigers, in plaats van voorop te lopen bij de verandering van de maatschappij. Om het simpel te zeggen: zij staan er borg voor dat arbeiders zonder opstandige gevoelens de volgende dag weer aan de slag gaan door hun wezenlijke informatie te onthouden of door hun de mogelijkheid te geven zich te vereenzelvigen met TV-helden en zich zo te vervreemden van de maatschappelijke werkelijkheid.

42 De PSP vindt het een eis van democratie dat iedereen recht heeft op goede informatie over alles wat van maatschappelijk belang is. Daarvoor is de veelgeprezen "pluriformiteit", een veelzijdige informatiestroom naar de burgers toe, niet voldoende. Het is weliswaar een dringende noodzaak dat de vertrorsing wordt stopgezet, maar een werkelijke democratie vereist een democratische toegang tot de media en de mogelijkheid democratisch invloed uit te oefenen op de keuze van de onderwerpen waarover informatie wordt verstrekt en de manier waarop dit gebeurt. "Pluriformiteit" en "vrijheid van meningsuiting" blijven loze kreten zolang getalskriteria het beleid dikteren, in plaats van democratische beleidsvorming.

Voor kranten en tijdschriften moet bedrijfsvoering mogelijk zijn zonder afhankelijkheid van adverteerders of andere commerciële belangen. Zoals nu al de zendtijd voor radio en TV een publiek goed zijn, zo moet ook de gedrukte informatievoorziening een publiek goed zijn dat uit de algemene middelen wordt bekostigd. Drukkerijen moeten in gemeenschapshanden komen en door het personeel in opdracht van de gemeenschap worden beheerd.

Bij radio en TV zijn de mogelijkheden voor democratisering in aanleg al aanwezig. De omroepen zijn namelijk verenigingen waarvan iedereen lid kan worden. Dit is veel beter dan een nationale staatsomroep, die in een kapitalistische maatschappij gebruikt kan worden als instrument van de machthebbers. Maar in werkelijkheid is er van democratie in de zulen geen sprake: de leden zijn slechts abonnees op een programmagids. De medewerkers hebben vooral ten aanzien van maatschappelijk belangrijke onderwerpen weinig vrijheid van handelen. Daarom moet het lidmaatschap los staan van het wel of niet abonnee zijn. Zendgemachtigd kunnen alleen omroepen zijn met een democratische structuur.

43 Daarom wil de PSP:

1. a Omvorming van het bedrijfsfonds voor de pers tot een subsidiefonds. Voor subsidie komen alle

1 bladen in aanmerking die een demokratistisch statuut hebben. Zo'n statuut moet de zeggenschap garanderen van de redactie, het overige personeel en de abonnees. De maximale abonnementsprijs en het aanvullend subsidie hangen volgens een wettelijke regeling af van omvang en oplage. Het fonds dat ieder jaar aangepast moet worden wordt gevoed uit de algemene middelen en, zolang deze reclame niet is afgeschaft, uit de toeslag op de STER-reclame en een toeslag op de advertentie-inkomsten van bladen.

2 Afschaffing van de kijk- en luistergelden. Bekostiging uit de algemene middelen.

3. c Ontkoppeling van het lidmaatschap van de omroepen en het abonnement op een programmagids.

4. d Wijziging van de omroepwet, zodat de omroepen een democratisch statuut moeten hebben om zendtijd te krijgen.

5. e Een schijvenstelsel voor de zendtijdverdeling, in plaats van het huidige stelsel van drempels en statussen. Het feit dat een kleine wijziging in ledental een grote statusverandering kan betekenen, werkt alleen maar krampachtige reclame in de hand.

6. f Afschaffing van de bepaling dat omroepen een "totaalprogramma" moeten brengen.

7. g Geen STER-reclame. Commerciële zenders moeten verboden blijven.

8. h Kabelnetten alleen in gemeenschapshanden. Alle pogingen tot commerciële exploitatie van kabels moeten fel bestreden worden. De mogelijkheden van kabelomroep moeten gebruikt worden voor plaatselijke programma's.

9. i Instelling van een Media Plan-Bureau dat onderzoek doet naar zaken als het effect van bepaalde programma's, de mogelijkheden tot een minder eenzijdig gericht gebruik van de media en de levensvatbaarheid van nieuwe bladen. Dit onderzoek moet in de plaats komen van het kijk- en luisteronderzoek en de nationale dagbladenonderzoeken, die alleen maar getallen en statistieken geven waarop wel een commercieel, maar geen emanciperend beleid valt te baseren.

20. JUSTITIE EN POLITIE

44 Op papier gaat het recht uit van gelijke rechten en plichten voor iedereen. Maar in de praktijk blijkt die gelijkheid vals te zijn. Beleggers mogen ongestraft hun panden jaren leeg laten staan, maar een gezin dat ten einde raad zo'n pand kraakt kan daar met de sterke arm zonder meer uit worden gezet. Een

1 arbeider die zijn baas letsel toebrengt wordt veroordeeld, maar fabrieken mogen hun werknemers jarenlang in een ongezond werkklimaat laten werken. Winkeidiefstal wordt gestraft, maar niet de uitlokking daartoe door "verkoopbevorderende" maatregelen. Wie geld heeft kan procederen zoveel hij wil; voor ieder ander is de drempel van goede rechtshulp nog steeds te hoog.

Het rechtssysteem is een uitdrukking van deze, op ongelijkheid gebaseerde, maatschappij. Daarom kan het niet de gelijkheid bevorderen, maar alleen de ongelijkheid versluieren. Dat is op veel punten zichtbaar. De wetten beschermen de huidige maatschappijvorm en de verhoudingen, hoe onrechtvaardig ook, die deze maatschappij in stand houden. Het duidelijkste voorbeeld hiervan is de bescherming van de particuliere eigendom van de produktiemiddelen, waardoor het niet mogelijk is op democratische wijze te beslissen wat en hoe er geproduceerd wordt.

Niet alleen de bestaande wetgeving, maar ook de wijze waarop deze wetten worden toegepast, weerspiegelen de machtsverhoudingen in de maatschappij. Ook al worden de milieuwetten gemaakt, deze dienen voornamelijk als symbool; de uitwerking door duidelijke algemene maatregelen van bestuur blijft achterwege.

Voor sommige groepen, zoals kinderen en vreemdelingen, geldt dat enkele van de meest elementaire rechten hun onthouden worden. Veel algemener is het verschijnsel dat niet iedereen dezelfde kans heeft voor een strafbaar feit veroordeeld te worden. Bijna ieder mens begaat in zijn leven vele overtredingen en meestal ook een aantal misdrijven. Bij ieder van de stappen die uiteindelijk tot strafoplegging leiden, is de kans de dans te ontspringen des te groter naarmate de overtreding hoger op de maatschappelijke ladder staat; de kans om niet gepakt te worden, de kans dat de zaak geseponneerd wordt (dus geen vervolging van de verdachte) en tenslotte de kans op vrij-spraak.

In theorie zijn de aanklager en de verdachte twee nagenoeg gelijkwaardige partijen, die ieder voor de rechtbank hun zaak bepleiten, waarna de onafhankelijke rechter zijn oordeel uitsprekt. De werkelijkheid is heel anders. De verdachte moet het opnemen tegen een apparaat dat over veel mensen kan beschikken, dat gespecialiseerd is in het strafrecht en dat over dwangmiddelen beschikt. Van voorlopige hechtenis wordt maar al te gemakkelijk op grote schaal gebruik gemaakt, zodat verdachten vaak maanden worden opgeborgen onder een regiem dat nog geestdodender is dan dat van de gevangenis. Zo worden zij al gestraft nog voor zij veroordeeld zijn.

Bij de terechtzitting wordt door een aantal gekostumeerde figuren een onduidelijk ritueel verricht. De verdachte heeft weinig kans iets naar voren te brengen, tenzij hem rechtstreeks een vraag wordt gesteld. Maar al te vaak geven rechters er blijk van geen flauw benul te hebben van de maatschappelijke

omstandigheden waarin anderen verkeren. Of de oorzaak van de "misstap" wellicht ligt in het recht dat de sterke bescherming, wordt niet in het onderzoek betrokken.

Als rechtvaardiging voor strafoplegging worden uiteenlopende gronden aangevoerd: het algemene afschrikwekkende karakter, de bevrediging van het rechtsgevoel van de gemeenschap, de bescherming van de gemeenschap tegen het misdadige individu en vooral de verbetering van dat individu. Nu is het op zich al onaannemelijk dat één middel zulke uiteenlopende doeleinden dient, maar bovendien blijkt dat niet zo zeer de hoogte van de straf afschrikwekkend werkt, als wel de kans gepakt te worden. Als er één middel ongeschikt is om iemand te "verbeteren" (als dat al nodig mocht zijn), dan is dat hem gedurende enige tijd op vernederende wijze te isoleren van de maatschappij. Bij de terugkeer in de maatschappij volgt dan vaak de zwaarste straf: baan kwijt, grote moeilijkheden sollicitaties, gezinsproblemen, en dergelijke.

Het eerste contact met het justitiële apparaat komt meestal via de politie tot stand. Naast de taak van opsporingsapparaat heeft de politie ook de taak de "openbare orde" te handhaven. Wat deze openbare orde inhoudt wordt in geen enkele wet omschreven, maar gezien de uitleg die de politie eraan geeft is het duidelijk dat vooral vormen van geweldloze massa-aktie, zoals sit-down akties of een terrein bezet houden om de sloop van woningen te voorkomen, opgevat worden als in strijd met die orde. Het is de orde van het kapitalistische systeem, de orde die de heersende klasse graag ziet, waarvan geen enkele bedreiging uitgaat voor gevestigde machtsposities.

Het hoort tot de instructie van de politie dat om de orde te handhaven geweld kan worden gebruikt. Daarbij gaat het niet om het dwangmiddel van de aanhouding, maar om het kwetsen, verminken of zelfs doden van "oproerkrakers". Ook bij de opsporingstaak kunnen vuurwapens worden gebruikt, zodat het voorkomt dat iemand voor een vrij licht vergrijp in feite standrechtelijk wordt geëxecuteerd. De wijze van optreden, ook bij routinecontroles, wekten meer en meer de indruk van Amerikaanse misdaadseries te zijn afgekeken. In toenemende mate wordt de politie gemilitariseerd: karabijnbrigades, anti-terreurbigades, sluipschutters, pantserwagens.

De hierbij gedane verwijzingen naar het toenemend gebruik van geweld in de maatschappij zullen ongetwijfeld zichzelf bewaarden.

Bovendien vindt bij de politie een centralisering plaats. De politie beschikt over ongecontroleerde registers waarin gegevens staan over meer dan 10 procent van de burgers, deels berustend op onbewezen en zelfs niet strafbare feiten (zoals het registreren van homofielen). In navolging van West-Duitsland is men hard bezig die gegevens centraal in computers op te slaan, en het systeem zelfs zo te ver-

1 fijnen dat iedere agent vanuit zijn
2 surveillancewagen met een druk op de
3 knop de komplette doopcel kan lichten
4 van de burger die hij tegenkomt.

5
6 96 De PSP vindt dat het recht moet uit-
7 gaan van de bescherming van de machte-
8 lozen tegen de machthebbers, in plaats
9 van het omgekeerde. Ook de rechten van
10 minderheden moeten door de wet en de
11 toepassing daarvan worden gewaarborgd.
12 Het is niet de taak van de wetgever
13 zich te bemoeien met van alles en nog
14 wat uit de persoonlijke levensfeer.

15 Bij het strafrecht moet het voor-
16 kómen van misdrijven voorop staan. Wan-
17 neer de maatschappelijke omstandig-
18 heden het overschrijden van wenselijke
19 rechtsregels uitlokken, zal in de
20 eerste plaats gewerkt moeten worden
21 aan het veranderen van die omstandig-
22 heden, zoals de winkeldiefstal uitlok-
23 kende uitstalling van goederen, en
24 eerder nog de ongelijkheid bij de
25 maatschappelijke verdeling van de op-
26 brengst van de produktie. Maar zolang
27 de rechtsregels juist bedoeld zijn om
28 onrecht en ongelijkheid in stand te
29 houden, getuigt het niet van werkelijk-
30 heidszin te denken dat de strijd voor
31 zulke veranderingen gevoerd kan worden
32 binnen de beperkingen die de wetten
33 willen opleggen. Voor PSP zijn strijd-
34 vormen als stakingen of bedrijfsbezet-
35 tingen dan ook volledig gerechtvaardigd.
36 Pas *nadat* de maatschappelijke
37 ontwikkelingen die door deze strijd
38 worden afgedwongen bestendigd zijn,
39 kan verwacht worden dat de wetten daar-
40 aan worden aangepast. En de hulpverle-
41 ner die zijn "kliënt" in nood alleen
42 kan helpen door een artikel van een of
43 ander wetboek te overtreden, kan daar-
44 bij zonder meer op de steun van de
45 PSP rekenen.

46 Na het voorkómen van misdrijven
47 moet de volgende zorg gericht zijn op
48 de slachtoffers van misdrijven, op hen
49 wie onrecht is aangedaan. Het is vol-
50 komen ongelooftwaardig wanneer het hele
51 justitie-apparaat kan worden ingescha-
52 keld om "het recht te doen zegevieren"
53 terwijl de voornaamste bemoeienis met
54 het slachtoffer uit een verhoor be-
55 staat.

56 Zaken die geen slachtoffers vergen
57 moeten veel minder dan nu het geval is
58 als misdrijf worden aangemerkt. Met
59 name de zedelijkheidswetgeving moet op
60 de helling. Het gebruik van drugs moet
61 eveneens uit de kriminale sfeer worden
62 gehaald.

63 In de strafrechtpleging horen de
64 rechten van de verdachte hem in alle
65 gevallen duidelijk te worden meege-
66 deeld. Daarbij past een behandeling
67 van de verdachte als van iemand van
68 wiens onschuld vooralsnog wordt uitge-
69 gaan. De terechtzitting moet vooral
70 dienen om tezamen na te gaan door welke
71 omstandigheden een misstap kan worden
72 begaan en welke oplossingen het beste
73 zullen helpen herhaling voorkomen. De
74 gegevens die hierbij naar voren komen,
75 door middel van regelmatige rapporte-
76 ring, kunnen gebruikt worden voor
77 maatschappelijke maatregelen die pre-
78 ventief werken.

1 Vrijheidsstraffen in de gebruike-
2 lijke zin van opsluiting en wasknij-
3 pers produceren moeten verdwijnen als
4 zinloos en misdaadbevorderend.

5
6 De militarisering van de politie
7 moet worden teruggedraaid. Bij alle
8 ingrepen in het maatschappelijk ge-
9 beuren dient de politie met de grootst
10 mogelijke terughoudendheid en zorgvul-
11 digheid op te treden. De taak van de
12 politie hoort vooral te bestaan uit
13 hulpverlening: uit het bijstaan van de
14 burger bij het oplossen van dringende
15 problemen, en uit het voorkomen dat
16 zulke problemen zich voordoen. Dit is
17 alleen mogelijk als de politie zoveel
18 mogelijk gedecentraliseerd wordt en
19 zich niet gescheiden opstelt van de
20 rest van de maatschappij.

21
22 97 Daarom wil de PSP:

- 23 1.- Schrapping van de bijzondere nood-
24 noodwetgeving die de mogelijkheid
25 geeft alle burgerlijke rechten aan
26 de kant te schuiven en die militaire
27 bijstand van het politieoptreden mo-
28 gelijk maakt.
- 29 2.- Volledige stakingsvrijheid
- 30 3.- In elk opzicht dezelfde rechten voor
31 niet-Nederlanders die in Nederland
32 wonen als voor Nederlanders.
- 33 4.- Uitzetting van vreemdelingen alleen
34 na rechtelijk vonnis. Hiertegen moet
35 beroep openstaan. Uitzetting mag pas
36 geschieden wanneer de beroepsmoge-
37 lijkheden zijn uitgeput.
- 38 5.- Meer rechten voor minderjarigen.
39 Daarbij hoort tenminste:
  - 40 a. vrije omgang met anderen naar
41 eigen keuze;
  - 42 b. vrije keuze van de eigen hulpver-
43 lener en het recht een arts te
44 raadplegen;
  - 45 c. hoorplicht bij echtscheiding en
46 andere belangrijke beslissingen,
47 zoals uithuisplaatsing, met kos-
48 teloze rechtsbijstand;
  - 49 d. vanaf het twaalfde jaar het
50 recht zelf zijn opleiding te kie-
51 zen en naar eigen inzicht lid te
52 worden van verenigingen of het
53 lidmaatschap te beëindigen, en
54 vanaf het zestiende jaar het
55 recht zijn eigen verblijfplaats
56 te kiezen en een arbeidsovereen-
57 komst aan te gaan, dit alles met
58 een beroepsmogelijkheid voor de
59 ouders;
  - 60 e. vanaf het veertiende jaar hande-
61 lingsbekwaamheid binnen redelijke
62 grenzen;
  - 63 f. vanaf het achttiende jaar volle-
64 dige meerderjarigheid.
- 65 6.- Een wettelijk verbod op diskrimi-
66 natie op grond van seksuele voorkeur
67 sekse of burgerlijke staat (wel/niet
68 gehuwd). Voor het toezicht op de na-
69 leving móet een onafhankelijke in-
70 stelling worden gevormd die maat-
71 regelen kan vorderen.
- 72 7.- Kinderbescherming uit de handen van
73 Justitie.
- 74 8.- Aanleg van gegevenstoestanden over
75 personen alleen met vergunning. De-
76 ze vergunning moet het doel en het
77 gebruik van het bestand vastleggen,
78 en de aard van de verzamelde gege-
79 vens. Ieder die geregistreerd wordt
80

- krijgt daarvan bericht en heeft het recht op inzage en korrektie van zijn gegevens en de verwijdering daarvan bij overschrijding van de vergunning.
9. Afschaffing van de militaire rechtspraak en van alle vormen van tuchtrecht.
10. Voorlopige hechtenis alleen als noodmaatregel in bijzondere gevallen.
11. Geen toelating van de tekst van verhoren als bewijsmateriaal, tenzij uit het proces-verbaal blijkt dat verdachte duidelijk op zijn rechten is geweest. Bij ieder verhoor heeft de verdachte recht op bijstand door een advocaat.
12. Rekoning van leden van de rechterlijke macht uit andere dan zeer elitaire en conservatieve milieus. De huidige inteeltmethoden bij aanvulling moeten zoveel mogelijk worden opgebroken.
13. Afschaffing van de rituelen ter rechtzitting. De rechter moet de procesgang duidelijk uitleggen. De verdachte moet ook kunnen zitten en desgewenst aantekeningen kunnen maken. Hij moet binnen de grenzen van de redelijkheid het woord kunnen voeren.
14. Ruime aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen en de maatschappelijke achtergronden van strafbaar gedrag als onderdeel van de behandeling van het strafrecht, zowel bij de opleiding van juristen als bij de politieopleiding en de opleiding van bewaarders. Ook voor de huidige rechters, politiefunktionarissen en bewaarders is verdere scholing op dit gebied nodig.
15. Een grondige herziening van de redelijkheidswetgeving.
16. Druggebruik uit het Wetboek van Strafrecht. De verkoop van slavens hard-drugs ten behoeve van geregistreerde gebruikers moet door de overheid geregeld worden. Hierbij moet registratie voor verslaafden na medisch advies open staan. Alleen zo kan de illegale handel in hard-drugs, die telkens nieuwe slachtoffers maakt, bestreden worden, evenals de kriminaliteit die ontstaat doordat verslaafden in geldnood komen. Bovendien is dit de enige methode voor kwaliteitsbewaking, zodat er geen doden meer hoeven te vallen door het gebruik van genotmiddelen van twijfelachtige samenstelling.
17. Meer mogelijkheden voor (en dan ruime toepassing van) andere maatregelen dan vrijheidsstraf, zoals terechtwijzing of het werken in een zieken- of bejaardentehuis of een huis van bewaring.
18. Snellere afwikkeling van strafzaken en civiele zaken.
19. Verval van het recht (gevangenis) straffen uit te voeren als binnen twee maanden nadat het vonnis onherroepelijk werd, buiten schuld van de veroordeelde nog geen aanvang is genomen met de tenuitvoerlegging.
20. Een betere voorbereiding van gedetineerden in gevangnissen op hun

- terugkeer in de maatschappij. In plaats van geestdodende arbeid tegen een belachelijke vergoeding moet arbeid tegen een normaal loon worden verricht. Veroordeelden horen zoveel mogelijk hen eigen arbeid te kunnen blijven verrichten. Voor het overige moet de arbeid zoveel mogelijk vormend werken voor verdere beroepsmogelijkheden. Ook studie valt in dit verband als arbeid aan te merken. Gedetineerden moeten het kiesrecht behouden.
21. Vastlegging van de rechten van gevangenen. Deze omvatten tenminste:
- het recht op vrije briefwisseling, vrij telefoonverkeer en de ontvangst van tijdschriften zonder censuur;
  - vrije toegang van belangenverenigingen voor gedetineerden tot strafinrichtingen;
  - het recht minstens twee dagen per week buiten de inrichting door te brengen;
  - het recht op beroep tegen maatregelen en beslissingen bij een onafhankelijke rechter, met kosteloze bijstand door een advocaat.
22. Beperking van de grootte van huizen van bewaring tot hoogstens honderd gedetineerden.
23. Geen diskriminatie door de overheid van vroeger veroordeelden bij sollicitaties.
24. Een mobiele, dag en nacht parate hulpverleningsinstelling voor slachtoffers van misdrijven en vergoeding van materiële schade.
25. Geen inmenging van de politie in stakingen, bedrijfsbezettingen, kraakacties en andere conflicten waarbij de overheid niet rechtstreek partij is.
26. Geen reïbestrijdingseenheden en anti-terreurbrigades bij de politie. Het dragen van vuurwapens bij de surveillance moet worden afgestraft.
27. Opheffing van de marechaussee, en dus zeker geen bijstand van militaire politie voor gemeentelijke politietaken.
28. Herinvoering van de wijkagent. De maatregelen tijdens de Duitse bezetting die het nummer op de kraag afschaft moet worden ingetrokken. Overplaatsingen naar andere wijken of gemeenten dienen beperkt te worden.
29. Beperking van de politieregistratie, en een verbod op het verstrekken van inlichtingen aan buitenstaanders.

21. BUITENLAND

- Het buitenlands beleid kan niet slechts gebaseerd zijn op morele verontwaardiging over wat er in de wereld aan onrecht plaatsvindt. Een politiek-economische analyse van ongelijkheid en uitbuitingsrelaties is onontbeerlijk. Bij het beoordelen van conflicten blijkt dat daarvan vrijwel altijd een ekono-

mische basis ten grondslag ligt, ook daar waar de economische strijd verpakt is in een andere vorm zoals die van racisme, godsdiensttwist of taalstrijd. We hoeven maar te wijzen op Zuid-Afrika, Noord-Ierland en Libanon of België. Daarmee beweren we niet dat ideologische en politieke conflicten niet ook een relatief zelfstandige ontwikkeling kunnen hebben: er kunnen factoren zijn die een conflict aan de gang houden, faktoren die zich op niet direkt met economische ongelijkheid en uitbuiting van mensen hebben, maar waarvoor de voorwaarden geschapen zijn door de ontwikkelingen binnen het kapitalisme zelf.

We kunnen het ook niet alleen bij veroordelingen van ontwikkelingen in het buitenland laten, maar moeten goed beseffen dat Nederland een onderdeel is van de kapitalistische wereld en dat dat ook tot uitdrukking komt zowel in de buitenlandse politiek van Nederland als in de wijze waarop de "ontwikkelingssamenwerking" gestalte krijgt. We hoeven ons dan ook geen illusies te koesteren dat er van regeringswege maatregelen worden genomen die het systeem als zodanig bedreigen. Alle mooie woorden ten spijt krijgt het Indonesische generaalsbewind economische steun van de zijde van de Nederlandse overheid en helpt de Nederlandse ambassade in Chili nog steeds actief mee investeringsmogelijkheden te verkrijgen voor Nederlandse bedrijven.

We zullen nu nader ingaan op de relaties tussen de kapitalistische wereld en wat wel genoemd wordt de derde wereld. Hierbij dient opgemerkt te worden dat deze landen veelal zo nauw verbonden zijn met de kapitalistische wereld, dat de vraag gesteld kan worden of er naast de keus voor een anti-kapitalistische ontwikkeling in deze landen nog wel sprake kan zijn van een derde weg in de zin van echte niet-gebondenheid. Voor wat betreft de relaties binnen het kapitalistische westen verwijzen wij naar het hoofdstuk over de Europese gemeenschappen.

Relaties kapitalistische wereld tot de zogenaamde derde wereld.

Kenmerkend voor het kapitalistische systeem is het in stand houden en uitbreiden door de machtigste groepen van een ingewikkeld netwerk van uitbuitingsrelaties, zowel intern gericht als tussen staten of statenblokken onderling. Een specifieke vorm daarvan wordt gevonden in de uitbuiting van deze "derde wereld"-landen. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de rol die de staat, de multinationale ondernemingen en de ontwikkelingshulp daarbij vervullen.

De rol van de staat in de kapitalistische wereld bestaat vooral in het vervullen van de voorwaarden die nodig zijn voor het handhaven van kapitalistische ontwikkelingen, en is dus met de kapitalistische belangen nauw verweven. Daarom moet steeds in het oog worden gehouden dat overheidsactiviteiten als het geven van krediet, belastingfaciliteiten het zorgen voor infrastructuur en onderwijs aansluiten bij behoeften van die ontwikkelingen, net zo goed als her-

structurering van de Nederlandse economie en het geven van hulp aan minder ontwikkelde landen.

Met na de tweede wereldoorlog versnelde ontwikkeling van de multinationale ondernemingen komt een ander accent te liggen op de rol van de staat: pleiten voor een internationale arbeidsverdeling en voor meer ontwikkelingshulp die voorziet in de behoeften van het internationale kapitaal. Veel meer dan voorheen gaan internationale organisaties zich uitbreiden met economische ontwikkelingen bezig houden. De Europese Gemeenschappen, het Internationale Monetair Fonds, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, en in vele opzichten ook de Navo, gaan de rol van de nationale staten overnemen. Zo heeft de EG een belangrijke rol gespeeld bij de expansie van Europese bedrijven zowel binnen als buiten Europa, bijv. het verdrag van Lomé met een aantal Afrikaanse landen. (zoals in het EG-hoofdstuk nader wordt uiteengezet).

Het gaat de multinationale onderneming, die zich in een derde wereld-land vestigt, niet om het belang van de ontwikkelingen in dat land, maar in de eerste plaats om het bereiken van een zo hoog mogelijk rendement. Aanvankelijk ging het om het halen van grondstoffen uit de koloniën en de ontwikkelingslanden. Met de versnelde groei van multinationale ondernemingen is steeds meer de nadruk komen te liggen op arbeidsproductiviteit, technologische ontwikkeling en know-how. Daarom werd het aantrekkelijker arbeidsintensieve bedrijven over te hevelen naar derde wereld-landen onder de hierboven genoemde aantrekkelijke voorwaarden zoals investeringspremies, belastingfaciliteiten, infrastructuur, goedkope arbeidskracht etc. Hiermee hoopt men tegelijkertijd een antwoord te geven op het steeds minder rendabel worden van gastarbeid en op de problemen, die deze vorm van uitbuiting oproept. Deze overheveling betekent echter een vergroting van de structurele achterstand van de ontwikkelingslanden in die zin dat de meer geavanceerde, hoogwaardige produktiemethoden in het westen blijven en de meer eenvoudige naar de arme landen verhuizen. Daarbij blijven het kapitaal en de ontwikkeling van technische kennis eveneens in de westerse kapitalistische landen. Bij het beoordelen van het risico genationaliseerd te worden zullen de multinationale bedrijven het daarvan laten afhangen of ze zich zullen vestigen met bedrijven die snel kunnen worden afgeschreven dan wel met bedrijven met weinig resp. gemakkelijk weg te halen machines, of met bedrijven die niet te isoleren zijn van de rest van de multinationale ondernemingen. Nationalisatie van zo'n vestiging van een multinationale onderneming in een ontwikkelingsland heeft dan ook meestal weinig betekenis, afgezien van het mogelijk effect dat de arbeidersbeweging in deze landen versterkt wordt.

De ontwikkelingshulp begeleidt vaak kapitalistische uitbuiting en afhankelijkheidsrelaties. Immers, "hulp" wordt vaak gegeven in de vorm van het verbeteren van het investeringsklimaat of

1 regelrecht via bedrijven. Bij ontwikkelingshulp die industrialisatie van een land helpt mogelijk maken (op zich noodzakelijk voor de ontwikkeling van een land/gebied), is het belangrijk te bedenken wie controle krijgt over de produktiemiddelen en winsten. Zullen die ten goede komen aan ondernemingen. plaatselijke elites of aan de bevolking? Het kan zijn dat industrialisatie zonder marktbeheersing van de know-how enz. de afhankelijkheid van een land alleen maar vergroot. Daarom is het belangrijk dat ontwikkelingshulp die binnen kapitalistische machtsverhoudingen gegeven wordt, daar terecht komt waar een socialistische ontwikkeling aanwezig is of tot de mogelijkheden behoort; immers daar is het vormen van tegenmacht zoals een sterke arbeidersbeweging tegenover kapitalistische krachten mogelijk. Havens aanleggen in Vietnam heeft heel andere gevolgen dan het aanleggen van havens in een land als Indonesië. Overeenkomsten tussen grondstoffen producerende landen zullen het meeste vruchten afwerpen daar waar ze gebruikt worden als bundeling van tegenmacht in de strijd tegen de kapitalistische uitbuiting en waar voordelen ten goede komen aan de gehele bevolking.

Daarom vindt de PSP:

1. dat hulp gegeven moet worden, gericht op de sociaal-economische bevrijding van de volkeren in de derde werel. Daarom is de aard van de ontwikkelingshulp belangrijker dan de vraag aan welke landen ze gegeven wordt. Uiteraard zal in socialistische ontwikkelingslanden eerder de ontvangst van de hulp zodanig kunnen zijn, dat zij bijdraagt aan de sociaal-economische bevrijding. Derhalve komen in de eerste plaats socialistische landen voor hulp in aanmerking, evenals landen met een mogelijke ontwikkeling in de richting van het socialisme. Als voorbeeld van de eerste kunnen genoemd worden: Cuba, Vietnam, Laos en Cambodja. Tot de tweede categorie kunnen we rekenen: Mozambique, Guinee Bissao, Angola, Tanzania en Algerije. Goede projecten die bijdragen tot anti-imperialistische bewustwording en machtsvorming zijn echter ook denkbaar in andere landen. Te denken valt aan bepaalde medefinancieringsprojecten.
2. dat bij voorkeur geld moet worden gegeven aan projecten die landen minder afhankelijk maken van het internationale kapitaal.
3. dat geen ontwikkelingshulp mag worden gegeven in de vorm van gebonden hulp of in de vorm van leningen.
4. dat rechtstreekse steun moet worden verleend aan bevrijdingsbewegingen of socialistische organisaties binnen een land.
5. dat alles moet worden gedaan ter versterking van de internationale arbeidersbeweging als tegenwicht van het internationale kapitaal, ook al omdat daardoor meer inzicht en informatie worden verkregen in de multinationale onderneming en over de plaatsen die een vestiging in een bepaald land daar inneemt. Alleen op die

1 manier kunnen arbeiders voorkomen dat ze tegen elkaar worden uitgespeeld.

101)
De ontwikkelingen in de Sowjetunie, Oost-Europa en China.

De economische achterstand van de landen waarin een machtsvername door de kommunistische partijen heeft plaatsgevonden, maakte de realisering van een werkelijk socialistische samenleving op korte termijn onmogelijk. Mede heeft hiertoe bijgedragen de soms tientallen jaren durende isolatie en boycot (o.a op economisch, technisch en financieel terrein) door het omringende vijandige kapitalisme. Hoe meer de achterstand op het kapitalisme vermindert en de levensomstandigheden van de bevolking zich geleidelijk verbeteren, hoe meer voorwaarden vervuld worden voor democratisering van burocratische structuren in staat, partij en industrie. Deze ontwikkeling is onevenwichtig en verschilt in karakter, tempo en inhoud van land. Helaas is er nu in deze landen weinig te merken van democratische vrijheden. Ook blijft de Sowjetunie nog steeds een overheersende positie innemen in Oost-Europa. De strijd voor meer vrijheid in deze landen verdient dan ook de steun van de socialistische krachten. Deze steun moet niet vertroebeld worden door kritiek op de socialistische verworvenheden in deze landen, en dient niet te worden misbruikt voor anti-socialistische campagnes.

De verdere uitbouw van de materiële grondslagen voor de opbouw van het socialisme zoals: de nationalisatie van de grond, het monopolie van de buitenlandse handel, de genationaliseerde industrie, en het beheer van de kapitaalsuitgaven maken een positieve ontwikkeling naar een socialistische democratie mogelijk. Daarom is er binnen het kommunistische denken naast toenemende nationalistische tendenties, tevens sprake van experimenten binnen het systeem. Een grotere economische en socialistische democratie in deze landen zal de katalysator kunnen zijn voor het creëren van de socialistische maatschappijvorm.

De tegenstelling tussen de Sovjet Unie en China versterkt de neigingen van hun regeringen om bij het buitenlandse beleid niet de internationale solidariteit maar de militaire en economische belangen van hun staat centraal te stellen. De Sovjet Unie geeft bijv. hulp aan de Indonesische regering. China stelt de bestrijding van de invloed van de Sovjet Unie zo centraal dat ze steeds vaker openlijk steun geeft aan ultra-reactionaire bewegingen, zoals duidelijk werd in Angola en nog duidelijk is in Chili. In het algemeen leidt de buitenlandse politiek van China tot een onaanvaardbare mate van samenwerking met reactionaire krachten binnen de kapitalistische wereld die een bedreiging vormen voor de wereldvrede vormen. Dit laat onverlet de erkenning van de grote prestaties van het Chinese regime in het binnenland, zoals op de gebieden van betuiging van hongersnood, beheersing van de waterhuishouding, medische ver-

zorging en materiële vooruitgang in het algemeen.

Bovenstaande benadering leidt tot specifieke stellingname van de PSP inzake de Navo, de westelijke verdediging en de Europese gemeenschappen (zie de betreffende hoofdstukken) en tot de volgende standpunten ten aanzien van regionale ontwikkelingen:

102 Afrika.

In een groot deel van de Afrikaanse staten is de dekolonisatie zeer oppervlakkig geweest. De massa van de bevolking is veelal niet bij dit proces betrokken geweest. Politieke zelfstandigheid betekende geen economische onafhankelijkheid en was bovendien voorbehouden aan een korrupte, door neokoloniale westerse machten in het zadel geholpen inheemse elite, die later vervangen werd door veelal even korrupte militairen.

Zuidelijk Afrika is door de nederlagen van het Portugese kolonialisme in Angola en Mozambique een reusachtige stap in de richting gekomen van de totale bevrijding van kolonialisme en racisme. Het apartheidsregime in Zuid-Afrika wordt door de PSP niet als een op zichzelf staand verschijnsel beschouwd, maar als een exponent van de kapitalistische ontwikkeling binnen dit land.

Daarom vindt de PSP:

- a 1. dat die bewegingen steun verdienen die strijden tegen neokoloniale dictaturen als die van Mubutu in Zaïre, en die willen werken aan echte dekolonisatie.
- b 2. dat de volken van Angola en Mozambique de grootst mogelijke steun verdienen bij de opbouw van hun land, evenals de volken van Guinee-Bissao en de Kaapverdise eilanden.
- c 3. dat de blanke minderheidsregimes in Rhodesië en Zuid-Afrika volledig dienen te worden geïsoleerd en geboycot. Niet alleen zou Nederland een initiatief moeten nemen ten aanzien van Z. Afrika binnen de VN; ook zullen met nog meer inzet acties moeten worden gevoerd tegen de consumptie van Zuid-Afrikaanse producten, tegen investeringen in dat land; tegen toerisme en immigratie. Ook dient de Nederlandse regering het cultureel akkoord onmiddellijk te verbreken.
- d 4. dat de bevrijdingsbeweging van het door Zuid-Afrika wederrechtelijk bezet gehouden Namibië, de SWAPO, en de bevrijdingsbewegingen in Zimbabwe (Rhodesië) en Zuid-Afrika alle mogelijke steun verdienen, en dat gewaarschuwd moet worden tegen pogingen van het westen neo-koloniale regeringen in Namibië en Rhodesië in het zadel te helpen.
- e 5. dat geen erkenning mag plaatsvinden van de thuislanden in Zuid-Afrika, aangezien deze een belangrijke functie vervullen in het apartheidsbeleid.
- f 6. dat het volk van Eritrea het recht verdient op zelfbeschikking en dat alle resten van (Frans) kolonialisme worden opgeruimd (Somalië), evenals

1 de "regering" van Idi Amin. 1

2 ¹⁰³ 2

3 *Het Middellandse Zeegebied.* 3

4 De Noord-Afrikaanse staten zijn, 4

5 vanuit hun koloniale structuur in een 5

6 economisch en politiek afhankelijke 6

7 rol gedrongen. Ook Zuid-Europa is in 7

8 deze eeuw meer en meer met handen en 8

9 handen en voeten gebonden, vooral 9

10 door de greep die het Westeuropase 10

11 en Amerikaanse kapitaal op de indus- 11

12 trialisatie in deze landen heeft ver- 12

13 worven. Deze industrialisatie is der- 13

14 halve nooit ten goede gekomen van de 14

15 bevolkingen; voor hen is de landbouw 15

16 het belangrijkste middel van bestaan 16

17 gebleven. Het beleid van de Zuideu- 17

18 ropese staten is erop gericht het 18

19 ondernemingsklimaat zo aangenaam mo- 19

20 gelijk te maken, door het met kracht 20

21 bestrijden van sociale onrust, door 21

22 de eenzijdige verbetering van de 22

23 infrastructuur, door het sluiten van 23

24 associatieverdragen met de EG of doo- 24

25 op andere wijze economische uitver- 25

26 koop te houden. Het gevolg hiervan 26

27 is een chronisch tekort op de beta- 27

28 lingsbalans, hetgeen men tracht op 28

29 te vangen door toerisme en gastar- 29

30 beid. Door het laag en eenzijdig ont- 30

31 wikkelde peil in de periferie en het 31

32 tekort aan arbeidskrachten in West- 32

33 Europa in de 60-er jaren, heeft zich 33

34 een belangrijke emigratie-beweging 34

35 ontwikkeld vanuit de periferie naar 35

36 West-Europa. Binnen deze landen is 36

37 het leger ook een belangrijke steun- 37

38 pilaar voor binnen- en buitenlandse 38

39 kapitaalsbelangen. Veel landen rond 39

40 de Middellandse zee worden dan ook 40

41 beheerd door autoritaire of fascis- 41

42 tische regimes. In Spanje en Portu- 42

43 gal zijn deze jarenlang in stand ge- 43

44 houden; in Griekenland en Turkije 44

45 zijn ze in het zadel geholpen. In 45

46 Italië hebben de christendemokraten 46

47 zich alleen door wanbeheer en kor- 47

48 ruptie kunnen handhaven. In Noord- 48

49 Afrika hebben de koloniale heersers 49

50 plaats gemaakt voor de kleine, kor- 50

51 rupte binnenlandse elites, geleid 51

52 door mensen als koning Hassan van 52

53 Marokko en Bourguibah in Tunesië. 53

54 Het Middellandse Zeegebied is van 54

55 grote militaire betekenis. Dit heeft 55

56 het Cypriotische volk aan den lijve 56

57 moeten ondervinden: nationalistische 57

58 hysterie, gestimuleerd door de recht- 58

59 se regimes in Athene en Ankara en de 59

60 deel- en heerspolitiek van resp. Enge- 60

61 land en de VS hebben tot gevolg ge- 61

62 had dat Cyprus een gescheurd eiland 62

63 is, met grote aantallen vluchteling- 63

64 en. 64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

2. dat steun moet worden verleend

aan socialistische tendensen in Portugal, zoals deze onder meer tot uiting komen in landbouwcoöperaties.

3. dat het regime van Juan Carlos in Spanje met kracht bestreden moet worden, aangezien de zogenaamde liberalisering geen echte wijzigingen inhoudt doch slechts ten goede komt aan de reeds machtige elites.

4. dat het democratisch verzet tegen het fascistische bewind in Turkije gesteund dient te worden, en dat met kracht dient te worden opgetreden in ons land opererende rechtse Turkse organisaties als de Grijsse Wolven.

5. dat de staatkundige deling van Cyprus dient te worden afgewezen, mede omdat deze slechts dient ter verzekering van de belangen van de Navo en de VS.

6. dat met kracht moet worden opgetreden tegen ook in ons land werkzame rechtse Marokkaanse organisaties als de Amicales, die slechts beogen het feodale regime in Marokko met zijn geweldige corruptie in stand te houden.

De PSP steunt daarom ook het democratisch verzet.

7. dat ook de Frente Polisario niet alleen politiek en materiële steun verdient, doch ook de erkenning vertegenwoordiger te zijn van het Saharaanse volk, door niet alleen te strijden voor zelfbeschikking en onafhankelijkheid doch tevens voor een maatschappijvorm die tendeert in de richting van het socialisme.

104 Midden Oosten.

Palestina

De PSP zal bij de bepaling van het beleid uitgaan van de volgende overwegingen:

Het "Israëliisch-Arabisch geschil" (d.w.z. het geschil tussen de staat Israël enerzijds en de Arabische landen anderzijds) is in de periode, die verstreek sinds de juni oorlog, meer en meer gebleken te zijn wat het sinds 1917 al was: het Zionistische/Palestijnse konflikt. De oorsprong en de kern van het konflikt is de geslaagde poging een Joodse staat te stichten in Palestina, tegen de wil van de meerderheid van de bevolking: de Palestijnse Arabieren.

De Zionistische structuur van de staat Israël is in strijd met het zelfbeschikkingsrecht en de fundamentele belangen van deze groepen. Deze Zionistische structuur omvat o.a. de opvatting dat de staat Israël de soevereine staat is van het Joodse volk, de wet op de terugkeer, het uitgaan van zgn. historische rechten, ter bepaling van het grondgebied van de staat Israël en de weigering om de Palestijnse vluchtelingen te laten repatriëren. Deze structuur houdt de blijvende onderdruk-

king van de Palestijnse Arabieren in en maakt dus een bestaan in vrede en veiligheid van de Joodse Israëli onmogelijk.

De voorwaarde voor een wezenlijke oplossing van het Zionistische/Palestijnse konflikt is een sociale omwenteling in het gehele Midden-Oosten. Dit impliceert het verbreken van de afhankelijkheidsrelaties met de internationale machtsstructuren.

Een Amerikaans-Russische afspraak tot oplossing van het konflikt (lees: ter verdeling van het Midden-Oosten in invloedssferen) kan slechts weinig verandering brengen in de sociaal-ekonomische machtsstrukturen de dus politieke status-quo; en is daarom in strijd met de fundamentele belangen van de gehele bevolking van het Midden-Oosten.

Elke benadering van het konflikt, waarbij voorbijgegaan wordt aan het zelfbeschikkingsrecht van de Palestijnse Arabieren, is noodzakelijk onvruchtbaar. Evenzo dient het zelfbeschikkingsrecht van de Joodse bevolking van Israel door de Palestijnen erkend te worden.

Het zelfbeschikkingsrecht van de Palestijnse Arabieren omvat het recht op terugkeer naar de door hen in 1948 verlaten gebieden en hun recht om na terugkeer samen met de Palestijnse Arabieren van Israel en van de in 1967 bezette Palestijnse gebieden, zelf uit te maken hoe hun toekomstige politieke status zal zijn.

Het zelfbeschikkingsrecht van de Israëliische Joden omvat het recht op behoud van sociaal-kulturele identiteit, in een staatsverband - welk dan ook - dat een bestaan in vrede en veiligheid waarborgt.

Door middel van b.v. een referendum onder de betrokkenen kan worden vastgesteld, welke staatsvorm in de toekomst gewenst wordt. Dit kan zijn een eenheidsstaat, een binationale staat, een federatie of twee autonome staten. De betrokkenen zullen in gemeenschappelijk overleg tot een billijke schikking moeten komen. In alle gevallen moet worden vermede dat opnieuw een staat ontstaat waarin het mogelijk blijft om een rascistische en onderdrukkende politiek te voeren als in de huidige staat Israel.

Als eerste stap naar een oplossing van het konflikt dienen de in 1967 bezette gebieden te worden ontruimd. Een tijdschema daarvoor moet ten spoedigste door de Veiligheidsraad worden opgesteld. De Egyptische en Syrische gebieden dienen te worden teruggegeven aan Egypte en Syrië. De Gaza-strook en de Westoever dienen via de VN aan de Palestijnen te worden overgedragen.

Zolang de bezette gebieden

niet zijn ontruimd, dienen alle maatregelen van de bezettende macht, die leiden tot wijziging van de status van deze gebieden achterwege te blijven.

De PSP verzet zich tegen de vestiging van Joodse kolonies (zowel goedgekeurde als niet-goedgekeurde door de Israëliische regering) in het kader van een annexatiepolitiek.

De PSP verzet zich tegen verdere onteigening van Arabisch land in Israel t.b.v. de verjoodsing van Galilea.

De PSP bepleit de terugkeer van de bewoners van dorpen als Bir'am en Ikrit in Galilea.

De vluchtelingen die tijdens de juni-oorlog van 1967 de door Israel bezette gebieden hebben verlaten, dienen onverwijld in de gelegenheid te worden gesteld naar hun vroegere woonplaatsen terug te keren.

De PSP ondersteunt de PLO als enige en wettige vertegenwoordiger van het Palestijnse volk en dringt bij de Nederlandse regering aan op officiële erkenning van de PLO als zodanig en dringt tevens aan op de opening desgewenst van een PLO informatieburo in Nederland.

De PSP ondersteunt de herformulering van de resolutie 242 van de Veiligheidsraad van 1976 in die zin dat de politieke rechten van de Palestijnen worden erkend. De PSP bepleit deelname van een Palestijnse delegatie zonder voorwaarden vooraf aan de vredeskonferentie van Genève.

¹⁶⁵ *Latijns Amerika en het Caraïbisch gebied.*

De Latijns-Amerikaanse landen kenmerken zich door een sterke verbondenheid met het Noordamerikaanse kapitalisme. De meeste staten worden geregeerd door rechtse dan wel fascistische regimes, die niet schromen een gruwelijk onderdrukkingsapparaat in stand te houden om de belangen van de lokale elites, die parallel lopen met die van het Amerikaanse kapitaal, te garanderen. Een voorzichtig socialistisch experiment als dat in Chili werd op de meest brute wijze in de grond geboord en vervangen door een bewind dat zonder meer het etiket fascistisch kan worden opgeplakt. Het was dan ook niet verwonderlijk dat het eerste wat dit regime deed, naast het instellen van een sterke repressie, het teruggeven was van de onteigende Amerikaanse bedrijven en belangen. Ook het steeds verder naar rechts opgerukte peronistisch regime in Argentinië, werd vervangen door een nog rechtser bewind. Andere ultra-rechtse dan wel fascistoïde regeringen vinden we in Brazilië, Paraguay, terwijl ook Peru een ontwikkeling naar rechts te zien

was. Positieve ontwikkelingen hebben eigenlijk alleen plaats in Cuba, Guyana, en in mindere mate in Venezuela waarbij wij wat de laatste twee landen betreft moeten opmerken dat het nationalisme beslist nog geen socialisme is. Ook Suriname, dat in 1975 eindelijk onafhankelijk werd, blijft zeer gebonden aan grote ondernemingen in de VS en Nederland.

Daarom vindt de PSP.

- a 1. dat het anti-fascistische verzet in Chili alle mogelijke steun verdient, en dat de Nederlandse regering alles dient te ondernemen om te beletten dat Nederlandse bedrijven in dit land kunnen investeren.
  - b 2. dat verzetsbewegingen en andere linkse en socialistische groeperingen in de Latijns-Amerikaanse staten al onze steun verdienen in hun strijd tegen onderdrukking en uitbuiting.
  - c 3. dat het geslaagde socialistische experiment op Cuba alle steun verdient.
  - d 4. dat wat Suriname betreft in feite vooral steun aan de Surinaamse kleine landbouw nodig is. Het huidige ontwikkelingsplan met de nadruk op het West-Suriname projekt opgezet voor buitenlandse maatschappijen, moet afgewezen worden.
  - e 5. dat de Antillen zo spoedig mogelijk hun onafhankelijkheid dienen te krijgen en dat een integratie in het Caraïbisch gebied voor de ontwikkelingen van belang is; de afscheidingsbeweging van het rijkere Aruba van de andere eilanden verdient niet onze steun.
- ¹⁶⁶ *Azië*
- De nederlaag van het Amerikaanse imperialisme in Zuid-Oost Azië is van groot belang voor de bevrijdingsstrijd van onderdrukte volkeren. De opbouw van het zwaar geteisterde Vietnam verdient dan ook ons aller steun. De ontwikkeling in Cambodja dient veel kritischer te worden gezien. Naast deze ontwikkelingen in socialistische richting zijn helaas ook omgekeerde tendenzen waar te nemen: zo werd het bewind in Bangladesh door een nog rechtser regime vervangen. Ook in Thailand grepen reaktionaire krachten in om te voorkomen dat neutralistische tendenzen zich zouden doorzetten. Het ultra-reaktionaire regime op de Filippijnen weet zich dankzij uitgebreide Amerikaanse steun in het zadel te houden. Hetzelfde kan gezegd worden van Indonesië, waar de onderdrukking van politieke tegenstanders of wat daar voor doorgaat onverminderd verder gaat.
- ¹⁶⁷ De PSP vindt dat:
- a 1. dat de opbouw van de bevrijde

landen van Z.O.Azië steun verdient.

2. dat de Nederlandse ontwikkelingshulp aan Indonesië dient te worden stopgezet.
3. dat steun dient te worden gegeven aan het Fretilin in haar strijd voor de bevrijding van Oost Timor van alle vreemde overheersing.

22. DE EUROPESE GEMEENSCHAP

168 *Geschiedenis en achtergronden.*

De groeiende behoefte van de grote ondernemingen in Europa aan grotere afzetmogelijkheden ("economies of scale": productie op grote schaal om de kosten te drukken in de concurrentiestrijd) en aan investeringsmogelijkheden, deed de nationale grenzen met hun tariefmuren en andere economische en politieke belemmeringen steeds meer als hinderpalen ervaren. Een eerste aanloop tot het opheffen van barrières werd genomen in 1951 met de oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS). In 1957 werd door dezelfde landen (Frankrijk, Duitsland, Italië, en de Benelux-landen) bij het Verdrag van Rome de Europese Economische Gemeenschap opgericht (alsook Eurotom). In 1968 werd een volledige tolunie (open grenzen naar binnen, gelijke tariefmuren naar buiten) bereikt. Andere Europese landen, voor een belangrijk deel van hun export aangewezen op de zes EEG-landen, waren vrijwel gedwongen toetreding te vragen. Per 1 januari 1973 werd de EEG daarom uitgebreid met Engeland, Ierland en Denemarken.

Intussen waren EGKS, EEG en Euratom al samengevoegd met één Commissie (het beheerapparaat, de uitvoerende macht) één Ministerraad, waarin de ministers van buitenlandse zaken zitten), één (tamelijk loos) Europees Parlement. Velen onderschatten nog altijd de betekenis van de EG. Zij vormen een macht die het best getypeerd kan worden als een verbond van westeuropese kapitalistische hoogontwikkelde industriestaten, die voor een belangrijk deel het recent verlies van een koloniale invloedssfeer en bijna allen het lidmaatschap van de NATO gemeen hebben. Onder de druk van de economische dynamiek lijkt ze zich in de richting van een superstaat te bewegen. Een supermacht zijn de negen al: hun bevolking is groter dan die van de VS en de USSR, hun monetaire reserves bedragen het dubbele van die van de VS, ze beheerst een groter deel van de wereldhandel dan de VS, de USSR en Japan tezamen. Voor het

tempo van hun investeringen in de Derde Wereld, de gebonden 'hulp' daaronder begrepen, geldt hetzelfde.

Gevolgen en resultaten.

Door het wegvalen van de economische barrières is de interne concurrentie in de Gemeenschap sterk toegenomen: dit leidde tot een "sanering" van de industrie in de aangesloten landen, sluitingen en inkrimpingen, naar vooral ook tot een grotere kapitaalkoncentratie (overnemingen, fusies). De positie van de grote ondernemingen (multinationals) werd versterkt. Tevens hing hiermee samen een enorme toename van de handel en investeringen tussen de landen onderling.

Een dergelijke "koude sanering" in de landbouw, ten gevolge van het wegvalen van de binnentarieven zou echter voor de regeringen van verschillende landen (met veel onrendabele, kleine landbouwbedrijven) politiek gevaarlijke consequenties gehad hebben. Daarom heeft de EEG vooral op dit terrein een belangrijke taak toegewezen gekregen. De harmonisatie van de landbouwprijzen betekende voor de konumenten van de meeste landen alleen maar prijsverhogingen. De belangenorganisatie van de landbouw in de EEG (COPA), wordt gedomineerd door grootgrondbezitters die de prijzen zo hoog mogelijk opdrijven. De kleine boeren, met onrendabele bedrijven (te klein areaal, geen geld voor modernisering, machines) kunnen ondanks deze hoge prijzen het hoofd nauwelijks boven water houden. Dit geeft de COPA argumenten in handen voor het eisen van steeds grotere prijsverhogingen. Aangezien de subsidies uit het landbouwfonds (bijna f 20 miljard op de begroting van 1977) aan de productieomvang zijn gebonden en niet "gericht" zijn (op de meest behoeftigen), zijn het vooral de grote "boeren" die van deze subsidies profiteren. Hierdoor worden niet alleen de ongelijkheden in de landbouw groter, maar wordt ook de productie van overschotten (hoe groter productie, hoe meer subsidies, inkomen) gestimuleerd, met name in de zuivelsektor. Slechts met nieuwe subsidies (voor verwerking tot veevoer, of voor het dumpen van de overschotten in landen buiten de EEG) kunnen de overschotten worden weggewerkt (ook weer in het voordeel van de grootste producenten). Op den duur wil men de kleine boeren helemaal laten verdwijnen ("er is geen plaats meer voor het familiebedrijf") en de landbouw rationaliseren tot een kapitaalintensieve sektor van grote bedrijven, in handen van een klein aantal "boeren". Een regionaal industriebeleid moet de industriële ontwikkeling in de voornamelijk agrarische regio's stimuleren, ter

einde de "weggesaneerde" boeren een nieuwe werkkring te helpen. Deze kant van het beleid is tot nu toe echter weinig succesvol.

De voltooiing van de nagestreefde economisch-monetaire Unie duurt veel langer dan men verwachtte. Er zijn belangrijke economische tegenstellingen. Italië heeft een "Europees" noorden, welvarend, geïndustrialiseerd; het zuiden daarentegen is achtergebleven en hoort met Noord-Afrika, het Iberisch schiereiland en enkele Balkanlanden tot de periferie van West-Europa. Raakt Zuid-Italië nog verder achterop, dan zal Italië als langzamer schip het konvooi moeten verlaten. West-Duitsland, sterk op groei gericht en met een gedisciplineerde en agressieve economische organisatie, overschaduwde de zwakke landen van de Negen. Het Duitse succes gaat ten koste van die anderen. De groeiende ongelijkheid van welvaart tussen de Negen is een ernstig probleem. Een andere probleem vormt de opbouw van de economie. In alle EG-landen sluist de staat een deel van het nationaal inkomen in de grote bedrijven, in de vorm van belastingfaciliteiten, rechtstreekse subsidies, verholen subsidies: infrastructuur, renteloos geld, onderzoek, het toestaan van een royaal afschrijvingsbeleid, zeer winstgevende opdrachten aan monopolies. Maar in enkele landen, het sterkst in Italië en het Verenigd Koninkrijk, is een groot deel van de industrie direct met de staat verbonden en relatief achtergebleven. Het ondergaan van deze bedrijven in een bestand van open concurrentie zou katastrofaal zijn. Toch zullen de betrokken nationale overheden aan de ongelijke behandeling een einde moeten maken en de bijzondere subsidies moeten stopzetten.

Het rapport Tindemans heeft in 1976 oplossingen willen aandragen voor de ingetreden stilstand. Het is een "pragmatisch" rapport: de suggesties in het rapport ge-daanschetsten nuchter een aan nieuwe ontwikkelingen aangepaste ontwikkelingslijn naar een "Europa" (de Negen) bestuurd door wijze technokraten. Tindemans komt met de suggestie van een Europese integratie met verschillende snelheden.

Bedoeld is niet een geheel gelijke ontwikkelingsgang voor alle landen. Op alle gebieden zal de snelheid kunnen verschillen. Integratie zal daar plaats vinden waar ze economisch het dringendst of het meest winstgevend is. Een integratie op deelgebieden kan ingrijpende gevolgen hebben. Rechte krachten en de economisch sterkere delen van het Europees bedrijfsleven streven duidelijk naar verdere integratie. In het rapport wordt de noodzaak van legitimatie genoemd. De nagestreefde "Europese Unie" zal democratisch van lager gehalte zijn dan de bestaande nationale

politieke systemen. Dit volgt uit de grotere betraptheid van het verrote systeem en de overheersende positie die in de Unie aan de uitvoerende macht (de Commissie) wordt toebedeeld. Nu reeds hebben de lidstaten een groot deel van hun onafhankelijkheid, in feite hun soevereiniteit, ingeleverd.

Het is duidelijk dat met het slagen van economische integratie onvermijdelijk gepaard zal gaan het groeien van een politieke eenheid. Vooruitlopend op het tot stand komen van deze Europese Unie trachten de Negen nu reeds hun politieke standpunten zoveel mogelijk te harmoniseren.

uit gebeurt in de vorm van de Europese Politieke Samenwerking en leidt reeds tot gemeenschappelijke standpunt- bepalingen in de VN en ten aanzien van het Midden-Oosten.

De EG heeft met sukses de fakkel overgenomen van de voormalige koloniale mogendheden in Afrika, traditioneel jachtgebied van het Europees imperialisme. De overeenkomst van Yaoundé van 1964 bond 18 deels zeer afgelegen en zeer zwakke ex-Franse, Belgische en Italiaanse koloniën aan de EG. De handelsmacht van de EG en de verhoging van haar buitentarieven dwong meer landen te volgen. Een voorlopig nieuw hoogtepunt bereikte de uitbreiding van de cliënteel van de EG in de EG-ACS overeenkomst van 28 juni 1975, gesloten in Lomé. Tot de ondertekenende arme landen in Lomé behoorden bijna alle Afrikaanse staten, enkele uit het Caraïbisch gebied (voormalige Britse koloniën, rietsuiker-verbouwers) en uit Oceanië. Eind 1976 bedroeg het aantal aangesloten arme landen 46.

De 46 moeten hun grenzen geheel open stellen voor invoer van eindprodukten vanuit de EG. Daartegenover staat slechts een beperkte openstelling van de EG voor produkten uit de geassocieerde landen: er gelden kwota en heffingen voor alle produkten die concurrerend kunnen zijn voor voortbrengselen van EG-landen, en naarmate de graad van bewerking van de produkten stijgt, verveelvoudigen zich de invoerheffingen en beperkingen. Het Europees Ontwikkelings Fonds en gesponsorde kleinere samenwerkingen verbanden van aangesloten landen sturen de zaak bij waar nodig. Toetreding tot deze formidabele handelszaak staat niet voor alle ontwikkelingslanden open. Hoewel er formeel geen beperking tot Afrika alleen bestaat, lijkt daar feitelijk wel sprake van te zijn: andere gebieden zijn te nauw met Amerika/Japan verbonden, iets te ver ontwikkeld of passen om andere economische redenen niet in het systeem. In feite gaan de Negen in tegen de wereldwijde beweging naar gelijke behandeling en vooral tegen de VN- besluiten

over de Meest-Begunstigde-Naties (in de Lomé-verdragstekst aangehaald) door haar stelsel van selectieve voorkeur voor een binding van de geassocieerde staten. De nobele beginselverklaringen van Lomé bedriegen: de EG onderwerpen een groot deel van de derde wereld aan een nieuw stelsel van kollektief kolonialisme. De EG-ontwikkelingskredieten zijn 'gebonden': ze moeten in de EG worden uitgegeven voor de aanschaf van luxe-goederen voor de smalle maatschappelijke bovenlaag en kapitaalgoederen voor een bedrijfsleven dat beheerst wordt door Europese transnationale bedrijven. Minder dan 1% van de 'hulp' is bestemd voor het opzetten van kleine industrie bestemd om in eigen hand te blijven en kwa opzet afgestemd op plaatselijke behoeften. De arme landen mogen aan de EG onverwerkte grondstoffen leveren waarbij de hele bewerkingsgang van de produkten in handen is van het Westeuropese bank- en industriekapitaal dat zijn greep op alle groeisectoren van de economieën ter plaatse enorm heeft versterkt. 70 à 95% van alle gebruikte technische kennis wordt daarbij geleverd door de ontwikkelde landen, die veelal ook onderwijs en onderzoek in handen hebben.

Er zijn lidstaten van de EG die bij diverse gelegenheden een (nog tot niets verplichtende) meer verlichte houding aanname. Maar zij staan bloot aan toenemende druk om één-harde-lijn te trekken met de drie sterkste kapitalistische landen. De Negen zijn de grootste grondstoffenimporteur ter wereld. Zij zijn op zich in staat beslissende invloed uit te oefenen op de uitkomst van de vraag of de rechtvaardige verlangens van de derde wereld worden verwerkt: beheersing van de markt van grondstoffen, een groter aandeel in het dienstenverkeer, koppeling van de prijzen van grondstoffen aan die van industriële eindprodukten, hervorming van het voor haar zo nadelige internationale geldstelsel, het recht de koers van de eigen ontwikkeling te bepalen. Tegelijk worden de Negen, met Japan, het hardst getroffen wanneer de uitbuiting van de derde wereld verzacht wordt. De overschotten uit de handel met de derde wereld dekken de tekorten die voortvloeien uit het verkeer met enkele olieleverende landen (energie) en de konkurrenten Japan (vooral luxe goederen) en de USA (kapitaalgoederen, technologie). De logische tendens van de politiek-kommerciële systemen van de Westeuropese landen is dan ook: de USA te volgen in een verzet met alle middelen tegen een meer rechtvaardige en evenwichtige economische orde. Eén lijn trekken met de Negen betekent voor Nederland, dat het met de luxe van de pretentie van een betrekkelijk onafhankelijke opstel-

ling (woorden) en gedeeltelijk vrijwillige en eigenzinnige hulpverlening (daden) gedaan zal zijn. Op de omvang en de richting van de Nederlandse vrijwillige hulpverlening (hulpverlening buiten EG verband) wordt al sinds 1975 kritiek uitgeoefend.

⁽¹⁰⁾ Konklusies.

Het eerst bereikte doel van de EG was de Europese Tolunie. Een economisch doel verstrekkende politieke gevolgen. De sindsdien bestaande open grenzen binnens de EG maken het de lidstaten individueel onmogelijk om b.v. de VN-boycot tegen Rhodesië serieus te nemen zolang één van de landen niet meegaat. Hetzelfde geldt uiteraard ook voor een vakbondsactie tegen de invoer van Chileense fruit.

Afspraken in EG-verband of het ontbreken daarvan zijn keer op keer oorzaak of argument waarom positief handelen achterwege blijft. Bij een overwicht binnen de EG van West-Duitsland, dat zich voorlopig op een keiharde kapitalistische lijn heeft opgesteld, en de bestaande ernstige crises in andere lidstaten, is een verbetering van de opstelling van de EG uitgesloten. Het beleid van de EG betekent voor de derde wereld een ramp. Aan de ontspanning in Europa en elders levert ze geen enkele bijdrage. Door blokvorming die zij oproept in Oost-Europa verhindert ze eerder de oost-westdialoog. Bij voortgaande integratie zullen de kleinere en zwakkere lidstaten hun politieke vrijheid verliezen. Naast de nu al moeilijk grijpbare, hoewel nog vrij kleine, bureaucratie van het apparaat van de Commissie, zal een moeilijker te controleren en gevaarlijker supra-nationaal militair en politieel apparaat groeien. Op milieugebied heeft de EG zich al evenmin onderscheiden. Er werd een sociaal handvest opgesteld, maar de ontwikkelingslijn van de Gemeenschap is onversneden liberaal. De geplande beperkte versterking en direkte verkiezing van het Europese Parlement dient om aan het geheel een parlementaire facade te geven. Deze EG dient onmaskerd te worden als wat ze is: een belangengemeenschap van uitbuitende krachten. De mensen moeten zich de enorme onvermoede macht van deze Gemeenschap bewust worden en moeten de gevaren gewezen worden die een verdere groei inhoudt. Deze EG dient door de PSP op alle terreinen bestreden te worden omdat ze gevaarlijk is.

Daarom vindt de PSP:

- a 1. geen verdere overdracht van nationale bevoegdheden aan enige supra-nationaal EG-organen die plaats te hebben.
- b 2. gestreefd dient te worden naar vereniging van de socialisti-

sche krachten in Europa, ten-einde de strijd voor een socialistisch Europa effectiever te kunnen voeren.

- c. 3. gekoördineerde akties gericht moeten zijn op de vestiging van het socialisme in de afzonderlijke landen.
- d. 4. een direkt verkozen Europese parlement geen werkelijke controle inhoudt op de EG-be-sluitvorming, zolang dit parlement niet formeel de hoogste instantie is en zolang kapitalistische belangen ook hierin domineren.
- Verkiezingen zoals nu voorbereid hebben dan ook alleen maar een propaganda functie voor de kapitalistische superstaat.
- e. 5. Deelname aan de Europese verkiezingen en aan de activiteiten van het Europese parlement door Europese socialistische groeperingen uitsluitend moet worden opgevat als middel om socialistische standpunten ook op Europees nivo naar voren te brengen en te verdedigen.
- f. 6. socialisatie van de landbouw in Nederland in de plaats dient te komen van het verwerpelijke EG-landbouwbeleid.

23. HET MILITAIRE APPARAAT

11 Het Nederlandse leger en de Nederlandse wapenindustrie moeten bezien worden in het kader van de NAVO. De oprichting in '49 en het bestaan van de NAVO wordt ten onrechte verdedigd met de suggestie dat de Sovjet-Unie agressieve plannen zou hebben. In wezen is de NAVO de politiek-militaire bevestiging van de geslaagde poging Westeuropa binnen de kapitalistische wereld en de Amerikaanse invloedssfeer te houden. De NAVO-leders zijn dan ook bestemd voor het tegenhouden van socialistische ontwikkelingen in de westerse landen zelf. En voor het neerslaan van sociale revoluties binnen hun imperialistische invloedssferen in de zgn derde wereld, waartoe de NAVO-landen al 37 keer optraden.

Dat de NAVO zelfs de burgerlijke democratie en vrijheden niet verdedigt, is niet alleen aannemelijk door de vooraanstaande rol die Hitler-officieren vervullen, maar blijkt doordat Portugal en Griekenland onder een fascistisch bewind als normaal NAVO-lid funktioneerden. In Griekenland voltrok de machtsgreep van de kolonels in '67 zich volgens NAVO-plan; dit soort plannen, waarin o.a. het recht van de V.S. tot ingrijpen in voor haar belangen gevaarlijke ontwikkelingen is vastgelegd, bestaan voor alle NAVO-landen. Ze sluiten nauw aan op de overal bestaande wetten op de noodtoestand.

1 De bewapeningspolitiek van de
2 NAVO heeft een wapenwedloop met de
3 Sovjet-Unie en haar bondgenoten die
4 in '55 het Warschau-pakt oprichtten
5 veroorzaakt. Dit leidt tot nog steeds
6 toenemende bewapeningsuitgaven en tot
7 een toenemend gevaar voor vrede en
8 veiligheid in de wereld.

9 Deze wedloop is achtereenvolgens
10 verdedigd met de argumenten dat een
11 militair overwicht op een later
12 machtsevenwicht met de Sovjet-Unie
13 nodig was. Feitelijk is de poging een
14 militaire voorsprong te behouden
15 nooit opgegeven: de bewapeningswed-
16 loop is door geen akkoord geremd en
17 deze politiek zal iedere ontwapenings-
18 konferentie en afspraak zonder
19 blijvend resultaat maken. Deze ont-
20 wapeningsbesprekingen wekken bij
21 grote delen van de bevolking een
22 vals, en daarom gevaarlijk, gevoel
23 van betrekkelijke veiligheid. De
24 SALT betekende het maken van afspra-
25 ken om de kwantiteit van minder ont-
26 wikkelde wapensystemen te beperken
27 om ruimte te scheppen voor de ont-
28 wikkeling van meer ontwikkelde. Op
29 dit moment wordt gestreefd naar een
30 zó grote perfectie van het richten
31 van raketkoppen met atoomlading,
32 dat het weer zinvol zou worden één
33 eerste klap uit te delen.

34 De "second strike capability", als
35 mogelijkheid om na een vernietigende
36 aanval op het grondgebied van een
37 land tot vergelding over te gaan,
38 verdwijnt wanneer door grotere pre-
39 cisie van de aanvalsraketten de voor
40 de "second strike" bestemde lanceer-
41 inrichtingen vernietigd kunnen wor-
42 den.

43 Telkens opnieuw blijkt dat de theo-
44 rie van 'het vredebevorderende
45 machtsevenwicht' slechts een alibi
46 voor een verdergaande bewapenings-
47 wedloop is.

48 Een groot deel van de kapitalis-
49 tische ekonomie is van de bewape-
50 ningswedloop afhankelijk. De zeker-
51 heid van de afzet van wapensystemen
52 heeft een dempende invloed op de
53 konjunktuur schommelingen in de eko-
54 nomie en maakt het mogelijk om an-
55 ders voor partikuliere bedrijven
56 niet-rendabele research te bekostig-
57 en.

58 De ontwikkeling van de wapentechno-
59 logie gaat gepaard met een enorme
60 groei van het aantal werkers in fa-
61 brieken, laboratoria, achter teken-
62 tafels en in het ambtenarenapparaat
63 die van het militaire systeem afhan-
64 kelijk zijn. De militarisering van
65 de maatschappij komt ook tot uiting
66 in de uitbreiding van het aantal
67 oefenterreinen, militaire vluchten
68 en munitiedepots. Deze tasten het
69 leefmilieu aan, verdringen andere
70 vormen van werkgelegenheid en be-
71 perken de ruimte, met name voor krea-
72 tie, in ons dichtbevolkte land.

73 Tussen de toppen van industriële
74 ondernemingen, het leger en ministe-
75 reries van defensie is vanuit hun we-
76 derzijdse belangen een nauwe ver-
77 strengeling opgetreden: het zgn Mili-
78 tair-Industrieel-Komplex. Dit door de
79 aard van het militaire bedrijf onkon-
80

1 troleerbaar complex zorgt voor een
2 doorlopende toename van de bewape-
3 ningswedloop tussen oost en west.
4 Daarnaast wordt de derde wereld
5 steeds meer een geliefd afzetterrein
6 voor de wapenindustrie, waartoe de
7 zgn ontwikkelingshulp wordt aange-
8 wend. Het Midden-Oosten is ook hier-
9 door letterlijk tot een brandhaard
10 geworden.

11 Dit geldt in nog sterkere mate
12 voor het zgn Nucleair Industrieel
13 Komplex, dat iedere illusie om de
14 kernwapenverspreiding te beperken on-
15 mogelijk maakt. Het non-proliferatie-
16 verdrag wordt steeds meer een dode
17 letter. De ontwerpers van dit ver-
18 drag hebben zelf de grootste voor-
19 raad kernwapens aangelegd, een voor-
20 raad die zij nog steeds uitbreiden
21 en verbeteren. Hun streven naar be-
22 perking van het aantal atoommogend-
23 heden is daardoor hypokriet. Daar
24 komt bij dat de export van kern-
25 energie vanuit deze landen onvermin-
26 derd doorgaat. Met name de landen
27 die (potentieel) in oorlogskonflik-
28 ten betrokken zijn of worden krijgen
29 de beschikking over atoomwapens:
30 Zuid-Afrika, Israël, Brazilië, West-
31 Duitsland.

32 De toenemende macht van de mili-
33 taire toppen op het buitenlands be-
34 leid versterkt de tendens van de V.S.
35 en de Sovjet-Unie om de wereld in in-
36 vloedsferen te verdelen. Het volk van
37 Tsjecho-Slowakije werd hiervan in '68
38 het slachtoffer, terwijl de volkeren
39 van zuidelijk Afrika hun vrijheid
40 niet alleen op de binnenlandse onder-
41 drukkers maar op de hele NAVO moeten
42 bevechten.

43 De intern onderdrukkende funktie
44 van het leger is met de opgang van de
45 klassenstrijd in Westeuropa meer cen-
46 traal komen te staan. Dit blijkt in
47 Nederland b.v. door de oefeningen van
48 bepaalde eenheden in 'relbestrijding'
49 en sluit aan bij de ontwikkeling van
50 zgn terreurbrigades van de politie.

51 Daartegenover staat de ontwikke-
52 ling van een krachtige soldatenbewe-
53 ging, m.n. de vakbond VVDM en de so-
54 cialistische Bond Van Dienstplichti-
55 ge militairen (BVD), die is gevormd
56 in de strijd tegen de onderdrukking
57 van de soldaten. Hierdoor kan het
58 leger minder inzetbaar worden voor
59 interventie in de sociale strijd ten
60 gunste van de heersende klasse. De
61 dienstweigeraarsbeweging (VD) stelt
62 het militarisme steeds meer ter dis-
63 kussie.

64 De ontwikkeling van de wapentechno-
65 logie, de opleiding van relbestrij-
66 dingseenheden en het onbetrouwbaar
67 worden van dienstplichtigen leiden
68 tot de wens de dienstplichtigen te
69 vervangen door vrijwilligers. Geprobeerd wordt hiertoe een systeem van
70 'dienstvervulling naar keuze' in te
71 voeren en om dienstplichtigen jonger
72 op te roepen met afschaffing van het
73 studie-uitstel. Eén en ander moet
74 leiden tot verzwakking van de solda-
75 tenbeweging. Bovendien leidt de ont-
76 wikkeling naar een vrijwilligers-
77 leger tot een toename van de mili-
78 taire invloed op het onderwijs en de
79
80

arbeidsmarkt. Vele jongens zullen aangespoord worden als vrijwilliger of beroepsmilitair in het leger te gaan om een opleiding te kunnen volgen of om uit het werkloze bestaan verlost te worden.

De PSP vindt dat het leger afgeschaft moet worden. Een strategie die gericht is op de bestrijding van het leger als instrument van de heersende klasse en op vergroting van de vrijheid en veiligheid in de wereld, moet de volgende uitgangspunten hebben:

Ontbinding van de militaire machtsblokken. Nederland moet zich losmaken uit de NAVO en op korte termijn iedere verdere integratie wat betreft wapensystemen en troepenonderdelen met andere NAVO-landen tegen te gaan.

Het Militair-Industrieel-Komplex moet ontmaskerd worden. In de vakbeweging moet een discussie op gang komen over de vraag of aan de strijd voor werkgelegenheid niet de strijd voor zinvol werk gekoppeld moet worden. De steeds grotere afhankelijkheid van het militaire systeem moet door de arbeidsbeweging bestreden worden. Voor de Nederlandse industrie moeten opdrachten komen in de plaats van de militaire opdrachten die nu verstrekt worden.

Demokratische machtsvorming van de soldaten middels hun strijdorganisatie VVDM kan een steeds belangrijker rem op het gebruik van het leger ten gunste van de heersende klasse in eigen land en in de derde wereld betekenen. Iedere ontwikkeling naar een beroeps- en vrijwilligersleger moet bestreden worden, het aandeel van de dienstplichtigen in het leger moet vergroot worden.

Voor zover er vrijheden tegenover binnenlandse en buitenlandse (VS, Westduitsland) anti-demokratische krachten verdedigd moeten worden, moet dit door een geweldloze massabeweging geschieden. De vorming hiervan moet de kapitalistische staat geen rol spelen omdat anders geweldloze defensie-dez elfde ideologische en misschien ook praktische rol tegen over het socialisme zou vervullen als het huidige defensieapparaat. Geweldloze strijdvormen moeten ontwikkeld worden als onderdeel van de klassens-trijd worden omdat het de arbeidersklasse is die de democratische vrijheden moet verdedigen en uitbreiden.

112 Daarom wil de PSP:

1. Nederland uit de NAVO, de NAVO uit Nederland
2. Verwijdering van alle buitenlandse troepen en bases uit Nederland. Terugtrekken van alle Nederlandse troepen uit West-Duitsland.
3. Sluiting van Afcen en Aircen.
4. Verwijdering van alle kernwapens uit Nederland als bijdrage aan het non-proliferatieverdrag.
5. Geen wapenleveranties aan het buitenland.
6. Beperking van militaire oefenterreinen, munitiedepots en vliegbases. Alle oefenterreinen

- 1 openstellen voor recreatie.
- 2 Geen nieuw oefenterrein in Oost-
- 3 Groningen; geen militaire be-
- 4 dreiging van de Waddenzee.
- 5 7. Afbraak van de bewapeningsuitgaver
- 6 8. Strijd tegen de Europese kernmacht en
- 7 de atoombewapening van West-Duitsland
- 8 9. Vervanging van de BB door een niet-mi-
- 9 litaire rampenorganisatie
- 10 10. Geen rebestrijdingseenheden en anti-
- 11 terreurbrigades bij de politir.
- 12 11. Geen stap in de richting van een
- 13 vrijwilligersleger
- 14 12. Volledige vrijheid om in plaats van m
- 15 litaire dienst zelf gekozen alternati-
- 16 eve dienst te verrichten zonder extra
- 17 diensttijd
- 18 13. Vrijheid van organisatie, menings-
- 19 uiting en staking voor militairen.
- 20 14. Afschaffing van het militair straf-
- 21 en tuchtrecht.
- 22 15. Vrije keuze van het tijdstip van
- 23 opkomst tussen 13 en 27 jaar.
- 24 16. Wedde van dienstplichtigen optrek-
- 25 ken naar het niveau van beroepsmi-
- 26 litairen. Wedde van hoge officie-
- 27 ren verlagen.
- 28 17. Diensttijdverkortng tot 6 maanden,
- 29 door de opleiding van franje te
- 30 ontdoen en de parate troepensterk-
- 31 te te verlagen.
- 32 18. Bestrijding van oude en nieuwe vor-
- 33 men van militaire propaganda; para-
- 34 des en taptoes; vlootdagen en open
- 35 vliegdagen.

KORREKTIE

Op pagina 1 van de eerste kongreskrant is in de eerste regels van TEN GELEIDE een aantal woorden weggefallen, waardoor de eerste zin tamelijk onbegrijpelijk is geworden. Hier volgt de juiste en volledige tekst van die eerste regels:

” Op 22 en 23 januari houdt de PSP in de Doelen te Rotterdam haar Algemene Vergadering, in hoofdzaak ter vaststelling van een aktieprogramma voor de jaren 1977 - 1981. Hoewel deze periode praktisch samenvalt met de zittingsduur van een nieuw te kiezen Tweede Kamer, spreekt het voor ons vanzelf dat dit programma niet louter als verkiezingspropaganda is bedoeld, en ook niet alleen als leidraad voor het parlementaire werk van de PSP.”

1957

1977

20 jaar PSP

**MANIFESTATIE
UTRECHT
MERWEDEHAL
16 APRIL**

**20 JAAR STRIJD
VOOR SOCIALISME EN VREDE**

POSTBUS 700

PSP

AMSTERDAM